Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 42 (1234) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 21 КАСТРЫЧНІКА 1979 г. ЦАНА 1 зл.



На полі ўвосень. *Фота Я. Целушэцкага.*

У НАС ВЫБАРЫ!

Беларускае грамадска-культурнае таварыства ўступіла ў вельмі важны этап сваёй дзейнасці.

30 верасня 1979 г. адбылося пасяджэнне Галоўнага праўлення БГКТ, прысвечанае абмеркаванню напрамкаў працы ў час **справаздачна-выбарнай кампаніі і падрыхтоўкі да IX з'езду нашай арганізацыі.** Пленум адкрыў старшыня ГП БГКТ **М. Самоцік.** Напомніў ён, што апошні, VIII з'езд БГКТ адбыўся 13 мая 1976 года. Згодна са Статутам нашага таварыства, кожныя чатыры гады абавязваюць у ім перавыбары ў гуртках і выбары новага Галоўнага праўлення на з'ездзе.

Затым М. Самоцік прадставіў асноўныя напрамкі дзейнасці нашага таварыства ад часу VIII з'езду, расказаў пра яе дасягненні і недахопы. Найбольшую ўвагу звярнуў на правядзенне справаздачна-выбарнай кампаніі, якая пачалася **1 кастрычніка г.г. і будзе праходзіць да 31 сакавіка 1980 г.** IX з'езд БГКТ плануецца правесці ў месяцах маі або чэрвені будучага года. Справаздачна-выбарныя працы ў нашай арганізацыі будуць адбывацца адначасова са справаздачна-выбарнай кампаніяй і правядзеннем VIII з'езду ПАРП, выбарамі ў Сейм і рады нарадовыя. Праблематыка гэтых агульнадзяржаўных кампаній будзе закранацца на справаздачна-выбарных сходах у гуртках БГКТ. Ва ўсім нашым таварыстве на час кампаніі трэба асабліва ажыўлена весці культурна-асветную дзейнасць, арганізоўваць канцэрты, сустрэчы і г.д. Усе члены нашага таварыства павінны паклапаціцца, каб справаздачна-выбарныя сходы ў гуртках прайшлі на высокім узроўні, каб прынялі ў іх удзел прадстаўнікі мясцовых уладаў, каб была цікавая мастацкая частка. Перад сходам неабходна задбаць, каб у БГКТ уступілі новыя члены і на сходзе ўрачыста ўручыць ім членскія білеты. Асноўную ўвагу ўдзельнікаў схода трэба звярнуць на ранейшую дзейнасць нашай арганізацыі (для гэтага ГП БГКТ ужо падрыхтавала спецыяльны матэрыял, ён будзе прачытаны на кожным сходзе) і на прыняццё рэальнага плана дзейнасці гуртка на наступныя гады. Асабліва неабходна дбаць пра актыўны ўдзел у розных конкурсах БГКТ, намагацца арганізаваць аматарскі тэатральны, танцавальны, музычны, харавы ці іншы калектыў, запрашаць на сустрэчы нашых аўтараў з „Белавежы", папулярызаваць выпісванне „Нівы", распаўсюджваць „Беларускі каляндар" і іншыя выдавецтвы ГП БГКТ, арганізаваць працу са старэйшымі людзьмі, займацца выяўленнем колішніх песень, танцаў і абрадаў і інсцэнізаваць іх. **На сход усе павінны прыйсці з аплочанымі членскімі складчынамі.** На сходзе кожныя 55 членаў нашай арганізацыі выбіраюць аднаго дэлегата на IX з'езд БГКТ, у сувязі з гэтым меншыя гурткі будуць выбіраць супольнага дэлегата. У снежні Прэзідыум ГП БГКТ ацэніць ход справаздачна-выбарнай кампаніі, а ў канцы сакавіка 1980 г. падсумуе яе правядзенне і прыме праект справаздачы і пастановаў на IX з'езд БГКТ.

Пасля даклада ў дыскусіі выступілі: **А. Баршчэўскі, Ю. Валкавыцкі, М. Гайдук, Я. Зенюк, С. Лукашук, Ф. Садоўскі, В. Швед.** Яны адобрылі даклад і неабходнасць ставіць усюды справу рэгулярнага ўплочвання членскіх складчын, выбіраць старшынямі гурткоў не „фігурантаў", а людзей, ахвочых працаваць, якія патрапяць натхніць і запаліць іншых да актыўнай дзейнасці, рабіць захады аб павышэнні мастацкага ўзроўню і ўзбагачэнні рэпертуару нашых харавых калектываў, арганізоўваць спецыяльныя семінары для пачынаючых аўтараў, праводзіць семінары для кіраўнікоў харавых і фальклорных калектываў і інш.

Пленум аднагалосна выбраў **Выдавецкую камісію пры ГП БГКТ** у складзе: **А. Баршчэўскі, Ю. Валкавыцкі, М. Гайдук, Я. Зенюк, В. Склубоўскі, Ю. Туронак і В. Швед.** Камісія будзе займацца ўсімі справамі па падрыхтоўцы і класіфікаванні да друку ўсіх выданняў ГП БГКТ.

Затым па прапанове старшыні М. Самоціка пленум вызначыў кожнаму члену Галоўнага праўлення раёны і гурткі, за якія ён адказны ў правядзенні справаздачна-выбарнай кампаніі.

У заключным слове М. Самоцік звярнуўся да ўсіх членаў нашай арганізацыі з заклікам актыўна ўключыцца ў падрыхтоўку і правядзенне справаздачна-выбарных сходаў. Гэтая праца павінна мабілізаваць і актывізаваць нашу арганізацыю. **(іс)**

Новыя вершы

* ✲ *

Я люблю людзей, якія вераць
У буслоў, што нам вясну прыносяць,
У ваду, што наталяе смагу,
У зярно, што каласіцца ў полі,
У любоў, што зоры запаляе,
У агонь, што грэе нашы сэрцы,
У дарогу, што вядзе да сонца,
У бяссмерце сваёй роднай мовы,
У легенды ўсіх народаў свету,
У сяброўства, што злучае рукі...
І асцерагаюся заўсёды,
Тых людзей, што ні ва што не вераць...



ТЫ ЗНАЕШ КРАЙ

Ты знаеш край, зачараваны край,
Дзе ў салаўіных песнях — кожны гай

Дзе вабіць сэрца неабсяжнасць ніў,
Дзе зззяе хваль азёрных пераліў;

Дзе зоры над курганамі мігцяць,
Дзе ў далячынь вядуць шляхі жыцця;

Дзе ў кожнай хаце ты — жаданы, свой,
Дзе некалі мы стрэліся з табой;

Дзе вечна птушкі свае гнёзды ўюць,
Дзе нават і памершыя жывуць.

Максім Танк

КАВАЛЕР ОРДЭНА АДРАДЖЭННЯ ПОЛЬШЧЫ

У клопатах праляцелі гады маладосці. І проста не верыцца Пятру Ваўранюку, што яму ўжо 55 год, што набліжаецца старасць. Нібы ўчора было гэта, калі ён уступаў у рады Польскай рабочай партыі, калі амаль тры гады са зброяй у руках абараняў маладую народную ўладу (1945-47) і ў Элку вока ў вока сустрэўся з рэакцыйнымі бандамі. Вядома, пашанцавала, што ў тыя гады, служачы ў бяспецы і выязджаючы на сутычкі з узброеным унутраным ворагам, мінавала яго куля, што не быў ранены, што цэлы і здаровы вярнуўся ў родную вёску Кожына і зноў памагаў працаваць бацькам на гаспадарцы. Тады і закахаўся ў Ніну, дзяўчыну з сваёй вёскі, і з ёю ажаніўся.

І так Пётр і Ніна ўключыліся ў сялянскае працоўнае жыццё. Яго як бывалага чалавека аднавяскоўцы з партыйнай арганізацыі выбіраюць сакратаром, і гэтую ганаровую і адказную грамадскую функцыю выконвае ён на працягу чатырох гадоў. А пасля становіцца ён працаўніком рад нарадовых, спачатку працуе ён намеснікам старшыні ГРН у Пасынках, пасля старшынёй ГРН у Зубаве, пазней рахункаводам у ГРН Рыбалы, а затым сакратаром ГРН у Клейніках. Працуючы ў радах нарадовых, ён не пераставаў быць гаспадаром, таму што менавіта прафесія гаспадара, земляроба была яму найбольш па душы, найбольш блізкая. Больш таго, у той час ён заняўся будовай сабе дома на бацькоўскай сялібе. Чалавек ён майстраваты. Сам амаль усё парабіў — і зруб і сталярку. Ды апрача таго пабудаваў сабе гаспадарчыя будынкі. І ўжо ад 1965 года ён — сталы жыхар Кожына ў Бельскай гміне, прадукуе хлеб,

ПАРТСАКРАТАР



мяса і іншыя сялянскія прадукты і сабе і дзяржаве.

Гаспадарыць ён на няпоўных пяці гектарах зямельных угоддзяў. Ды з яго нядрэнны гаспадар, клапатлівы бацька. Ваўранюкі маюць трое дарослых дзяцей, якія тут выгадаваліся і адсюль, як кажуць, пайшлі ў людзі. Дачка Марыся закончыла тэхнікум і працуе ў гандлі, адзін сын з'яўляецца апаратарам цяжкіх машын, а другі сын у Чэхаславакіі на работах, якія выконваюцца па дзяржаўнаму дагавору.

І так засталіся бацькі адны ў сваёй вялікай хаце. Добра, што служыць ім здароўе і яны яшчэ паўнацэнныя гаспадары. Трымаюць тры дойныя каровы, тры ялоўкі, некалькі штук свіней і авечак ды шмат гусей і курэй. Прыемна ў Ваўранюкоў пабыць на панадворку, на іх сялібе. Тут, як у лесе, расце многа высокіх сосен, пад якімі ляжаць прыгожыя шышкі. І спаткалі мы Пятра Ваўранюка на яго прасторным панадворку, задаволенага з жыцця, з таго, што дзецям яго жывецца цяпер куды лепш, чым яму ў такім узросце. Ён улюбёны ў жыццё, добра яму і на гаспадарцы і ў грамадскай працы. З'яўляецца сакратаром партыйнай арганізацыі ў сваёй вёсцы. Сакратарыць ён бесперапынна ад 1972 года і нядаўна, на апошнім партыйным сходзе ПОП далей даверылі яму функцыю партсакратара. За грамадскую дзейнасць і за абарону са зброяй у руках маладой народнай улады Пётр Ваўранюк узнагароджаны Кавалерскім Крыжам Ордэна Адраджэння Польшчы.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

ЯК ВЫПІСАЦЬ „НІВУ"?

З такім пытаннем часта звяртаюцца да нас беларусы, якія жывуць па-за Беласточчынай. Здараецца, што ў мясцовасцях, у якіх няма нашых чытачоў, і адказныя за падпіску працаўнікі не ведаюць, як выпісаць „Ніву". Што ў такіх выпадках рабіць?

Спасылайцеся на „Informator o cenach prasy polskiej". Ён ёсць ва ўсіх установах, якія прымаюць падпіску. Непаразуменні здараюцца таму, што не ўсе працаўнікі гэтых устаноў дакладна чытаюць гэты інфарматар. А нумар індэкса, пад якім змешчана „Ніва" ў гэтым інфарматары (цэнніку) 36671. Значыць, выпісаць „Ніву" можна ва ўсіх паштовых установах Польшчы. Таксама і ў „Руху".

Цана падпіскі:
гадавая — 52 зл.,
паўгадавая — 26 зл.,
квартальная — 13 зл.,
месячная — 4,50 зл.

Вы можаце таксама выпісаць „Ніву" сваім знаёмым за граніцу. Такая падпіска на 50% даражэйшая, і яе прымае RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ГАЮЧЫ ФАНТАН

Магутны фантан мінеральнай вады ўдарыў са свідравіны, прабітай каля возера Ямнае, непадалёку ад дома адпачынку „Сож". Сутачны выкід вады тыпу „Радон" — 650 кубічных метраў. Лабараторныя аналізы паказалі, што вада, якую геолагі знайшлі паблізу пасёлка Багданаўка на Гомельшчыне, мае добрыя лекавыя ўласцівасці і можа шырока выкарыстоўвацца пры лячэнні некаторых хвароб. Зараз пачалося бурэнне другой свідравіны.

КАЛЯНДАР

30 гадоў назад

25.10.1949 са шчэцінскага порту выйшаў у першы рэйс „Солдэк", першае судна, якое поўнасцю было пабудавана ў краіне.

* * * * * * * * * * *

23.10.1909 пецярбургская „Ніва" з нагоды набліжаючайся сустрэчы цара з турэцкім султанам пісала: у Расіі і Турцыі прыйшоў час ліквідаваць шматвяковую варожасць, якая служыла крыніцай бясконцых войнаў на працягу некалькіх стагоддзяў. Бліжэйшымі повадамі векавой барацьбы служыла часткова рэлігіёзная варожасць, галоўным жа чынам спрэчкі за панаванне над чарнаморскім узбярэжжам і расавы пратэст супраць прыгнёту туркамі паўднёва-славянскіх народаў. Цяпер усе гэтыя повады амаль цалкам адышлі ў мінулае.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 52 zł. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1818. Nakład 7.680 egz. S-2

МІНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Родам я са Случчыны, а дакладней то з-пад самага Слуцка. Вёскі Васілінкі, Бокшыцы, Забалаць — **там я ўзгадаваўся.** Вядома ж, у кожнага беларускага селяніна ёсць схільнасці да мастацтва. Мой дзед і бацька былі адмысловымі бондарамі. Наколькі мне памятаецца, яны такія бочачкі, дзежачкі і іншы посуд майстравалі, што ён быў бы цяпер аздобай самых шыкарных выставак. Бабуля і маці — дасканалыя ткачыхі. Багацце і далікатнасць узораў на дыванах і ручніках, што яны выткалі і вышылі, мяне ўвесь час захапляе. І хіба ж тое, што яны мелі ў крыві, у нейкай меры перайшло на мяне.

І мой размоўца, вядомы мастак і дзеяч культуры ў Беларускай ССР **Уладзімір Басалыга,** усміхаецца той сардэчнай, дабратлівай усмешкай. Неўзабаве я пераконваюся, што гэты здаравенны, рослы мужчына, якому, здаецца зайшто было б у пальцах адной рукі раструшчыць падкову, вынес з родных аселіц не толькі цягу да мастацтва, але таксама



Графічны ліст У. Басалыгі „Шануйце роднае слова" да 100-годдзя з дня нараджэння Цёткі. 1976 г.

І СНІЦЦА МНЕ БАЦЬКА...

глыбокую пранікнёнасць і пачуццёвасць ва ўспрыйманні жыцця. Хоць яно зусім яго не песціла. Калі вясной 1945 г. яго бацька-салдат загінуў у баях пад Берлінам, яму споўнілася ўсяго пяць гадкоў, а ў маці, апрача яго, на руках было яшчэ двое дзяцей — адно другога меншае. Пасляваенныя гады былі асабліва цяжкія, але ў іх не заглох талент. Спачатку было такое сабе „пэцканне" дома, потым заахвочванне з боку знаёмага афіцэра, што сам захапляўся маляваннем, урэшце гурток жывапісу ў Слуцкім палацы піянераў, які вёў улюбёны ў малюнак У. С. Садзін.

— Бывала, павядзе нас Уладзімір Сцяпанавіч у поле ці ў лес. А ведаеце, якія ў нас, на Палессі, маляўнічыя краявіды?! Узлезеш на самае высокае дрэва і глядзіш-не наглядзішся на неабсяжны прастор, на тую далеч. Потым даводзілася мне бываць у гарах, у Афрыцы. Але там перад табою — сцяна! А ў нас, на Палессі ўсюды прастора такая заманлівая. Усё цягне пабачыць, што там далей, якія дубы, лясы, рэчкі. Я ўсё глядзеў на захад і думаў пра бацьку. Ці хоць пахаваны ён там, ці ёсць магілка. Мы ж, дзеці, вельмі доўга не ведалі, што бацька наш не жыве. Мы яго чакалі з дня на дзень, адкладвалі яму па акрайчыку хлеба, хавалі цукерку, якой нас хто-небудзь пачаставаў. І ён прыходзіў да нас, здаровы і дужы, але толькі ў снах. Я не магу надзівавацца душэўнай моцы нашай маці, звычайнай сялянкі, што ў школку хадзіла ўсяго адну зіму, бо трэба было ў хаце кудзелю прасці, каб мышы не пагрызлі. Яна выгадавала нас траіх. У яе ад прыроды было разуменне працы не дзеля грошай, але проста для самой працы — шчыра, салідна, каб зробленае служыла назаўсёды. Маці навучыла мяне мужчынскай рабоце: рубаць, стругаць, касіць, габляваць. Яна змагла адкрыць, што маляванне — гэта не так проста, што гэта сур'ёзная і паважная справа. За апошні грош купляла мне паперу, алоўкі, крэдкі. Другім такім маім настаўнікам быў дзед Якуб, ён прывіў мне спакойную развагу, настойлівасць і цярплівасць у працы.

Семнаццацігадовым юнаком У. Басалыга паступае ў Мінскае мастацкае вучылішча і там займаецца перш за ўсё мастацкім афармленнем тканін. З пашанай ён успамінае сваіх настаўнікаў, асабліва Н. І. Галоўчанка, якая вучыла яго малюнку, і цяпер заўсёды ходзіць на выстаўкі прац свайго бы-



Серыя „Помнікі дойлідства Беларусі". Ліст „Царква-крэпасць у Малым Мажэйкаве".

(Працяг на стар. 5)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Развітанне з легендай ● У Юхнавецкай акрузе ● У вясковага метэаролага ● Мільённы жыхар Мінска ● Школа ветлівасці ● У Міклашэве ● Бус у агні ● Весткі з Вільні, Дубіч Царкоўных, Гайнаўкі, Крывяціч, Масева, Бельска, Давідавіч, Рыбалаў, Белавежы, Новага Беразова ● Калі сніцца танец ● Развучваем беларускія песні: беларуская народная песня „Купалінка".

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 21 X — 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek, m.in. Niezwykła piątka. 10.20 Antena. 10.45 Samoloty i ludzie cz. III pt. „Atlantyk" — film dok. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.25 Piękne głosy: Luigi Alva. 13.15 Goście Misia Uszatka — wyk. A. Rosiewicz, I. Jarocka, Ł. Prus, Cz. Niemen. 13.50 Na bezdrożach Amazonii. 14.10 Koncert Życzeń. 14.50 Los. Dużego Lotka. 15.05 Urok szatana — franc. film fab. 16.40 Osobliwe przygody Robinsona — pr. rozr. TV CSRS. 17.10 Tele-echo. 18.10 Sport. I liga piłki nożnej. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Korzenie — odc. VII. ameryk film fab. 21.10 Widowisko muzyczne — wyk. I. Jarocka, K. Prońko, M. Grechuta i in. 22.10 Sport. 22.25 Przeboje mistrzów.

Poniedziałek 22 X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Naucz. pocz. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 17.00 10 minut — teletur. 17.10 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.40 Zaczarowany rower — pol. film fab. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr Tel. — Dimitri Frankel Frank — „Lustro 1 — lutro 2". 21.35 Pr. publ. 22.05 Dziennik. 22.20 W minutę po premierze.

Wtorek 23 X — 15.25 Program dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Studio Młodych. 17.00 Klinika Zdrowego Człowieka. 17.25 Sonda. 17.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Między nami jaskiniowcami — film anim. TV USA. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Saga Rodu Rius — film fab. TV hiszp. 21.15 Wszystko za wszystko z dyr. agrokompleksu Sudety — Feliksem Majdańskim. 22.25 Dziennik. 22.40 Camerata.

Środa 24 X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Mat. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Pan Półka i spółka. 16.55 Los. Express i Małego Lotka. 17.05 Dom i my. 17.25 Hej, ty Wisło — pr. folklor. 18.05 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 18.35 Świat, który nie może zaginąć — ang. film dok. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siodemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Filmoteka Arcydzieł. Wieczór kuglarzy — szwedzki film fab. 22.00 Dziennik. 21.15 Trybuna krytyków.

Czwartek 25 X — 15.25 Program dnia. 15.30 Decyzje piętnastolatków. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC. W programie m.in. Pippi Langstrumpf — szwedzki film fab. 17.30 Skarbiec. 17.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Rep. wojsk. — Kołobrzeg 79. Wyk. K. Sobczyk, Centralny Zespół Artystyczny W.P. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 07 zgłoś się — odc. pt. Rozkład jazdy — film fab. 21.35 Pegaz. 22.20 Dziennik. 22.35 Pr. Przedzjazdowy — Szkolnictwo w PRL.

Piątek 26 X — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Nauki polit. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.55 Magazyn motor. 17.20 Dzień dobry, w kręgu rodziny. 17.45 Najmłodszy z rodu Hamrów — odc. VII pt. „Zdrajca" — film fab. TV CSRS. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Bezpośrednie połączenie — film fab. TP. 21.10 Planeta Ziemia — Czas Jaszczura. 21.40 PRiTV — przodownikom tegorocznych plonów. Wyk. I. Jarocka, K. Sienkiewicz, W. Siemion i in. 22.25 Dziennik. 22.40 Świat, ludzie, idee.

Sobota 27 X — 14.05 Program dnia. 14.10 Radzimy rolnikom. 14.20 Obiektyw. 14.40 Dziennik. 14.50 Orbita. 15.20 Magazyn Lotniczy. 15.50 Latarnia czarnoksięska — Dostojewski na ekranie. 16.20 Film Latarni Czarnoksięskiej: Bracia Karamazow — cz. I. 18.10 Hanka Ordonówna — Spotkanie z cieniem. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Ucieczka do Meksyku — western wł. 21.55 Dziennik. 22.10 Moje serce zostało w Warszawie— pr. rozryw. Wyk. I. Ponarowska, T. Ostojska, L. Terpiłowski i in. (ur)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 19 X — 13.30 Spotkania literackie dla uczniów. 13.50 Koncert. 17.15 Film fab. cz. I. 19.35 cz. II. 21.10 Pr. estrad.
Sobota 20 X — 11.00 Hokej. Dynamo (Moskwa) — Skrzydła Rad. 14.05 Tęcza. Międzynar. festiwal twórczości ludowej. 15.15 Filmy anim. 15.45 W świecie zwierząt. 17.35 Film fab. 19.35 Puchar świata w boksie. Finał.
Niedziela 21 X — 7.05 Koncert. 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 14.55 Koncert życzeń. 15.40 Film anim. 16.00 Panorama międzynar. 16.45 P. nożna. Torpedo — Dynamo (Kijów). 18.00 Klub podróży. 19.35 Konkurs młodych wykonawców. 21.10 Pr. muz.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05—12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Pocałunki z Honkongu — fr. 23—24. Sto koni do stu brzegów — pol. 25—26. Śmiertelny pościg — fr. 28—29.
Bielsk Podl. Sugerland ekspress — USA 22. Jaberwocy — ang. 23—24. Skradziona kolekcja — pol. 25—26. Romantyczna angielka — ang. 27—28.
Czeremcha Każdy ma swoje piekło — 23—24. Biały Mazur — pol. 27—28.
Czyże Wdowieństwo Karoliny Zasler — jug. Mareczku podaj mi pióro — czes. 24—28.
Gródek Stawiam na trzynastkę — czes. 27—28.
Hajnówka Wspaniały mężczyzna — buł. 22—23. Szczury Paryża — fr. 24—26. Kryjówka — NRD 27—28.
Michałowo Niewierna żona — fr. 23—24. Goń mnie aż cię złapię — fr. 25—26. Wodzirej — pol. 27—28.
Mielnik Strachy pol. —24. Nie wychylać się — jug. 27—28.
Milejczyce — Umarli rzucają cień — pol. Agnieszka idzie na śmierć — wł. 24—28.
Narew Przełomy Missouri — USA. Lipcowe spotkanie — czes. 24—28.
Narewka Joseph Andrews — ang. Niech żyją duchy — czes. 24—28.
Nurzec Niezwykłe przygody Włochów w Rosji — radz. 23—24. Zamiana — buł. 25—26. Samotnik — fr. 27—28.
Orla Stan wyjątkowy — buł. Kiedy dojrzewa jagoda — jug. 24—28.
Rajsk Adaś i Ola — czes. Królewskie marzenie — USA 24—28.

Беларуская літаратура Аляксандар Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XLV

Гумарыстычная і сатырычная плыні. Існаванне інтэнсіўнай камічнай і асабліва сатырычнай плыні ў літаратуры якога-колькек народу сведчыць з аднаго боку аб праявах адмоўных з'яў у жыцці данага грамадства, а з другога боку аб пэўным лібералізме пануючай у гэтым грамадстве палітычнай сістэмы. Таталітарныя сістэмы не дапускаюць да вострага высмейвання парадкаў у сваёй краіне, бо лічаць гэты парадак беззаганным і дасканалым.

Трэба поўнасцю згадзіцца з вядомым польскім даследчыкам Быстронем, які піша:

„Twórczość komiczna rozwija się oczywiście w czasach przejściowych, dogmatyzm emocjonalnie podbudowany ogranicza twórczość komiczną do bardzo wąskiego zakresu, podczas gdy w okresie przejściowym wolno wszystko krytykować i wskazywać na wszelkie możliwości".

У рускай імперыі ў часе рэвалюцыі 1905 года, а нават пасля яе маем дачыненне з пэўнымі праявамі лібералізму ў грамадскім жыцці. Дзякуючы гэтаму лібералізму магла выходзіць „Наша ніва" і паасобныя пісьменнікі былі ў стане ўводзіць у свае творы элементы сатыры. Лібералізм тагачаснай Расіі быў аднак значна абмежаваны і таму ў нашаніўскі перыяд развіваецца перш за ўсё сатыра звычаёвая, а не палітычная. Аднак многім тагачасным беларускім аўтарам удавалася пазбегнуць цэнзурных абцугоў і ўвесці ў свае творы большую ці меншую дозу грамадска-палітычнай сатыры. Да такіх пісьменнікаў належаў і Якуб Колас. У яго творчасці знаходзім многа апавяданняў і навел, у якіх пісьменнік высмейвае пануючы лад, паказваючы ў карыкатурным выглядзе такія падпоры Рускай імперыі, як паліцыю, чыноўніцтва, духавенства. Магчыма, не выпадкова тое, што найбольшую колькасць гумарыстычных і сатырычных твораў напісаў Колас у гадах 1906-1908, 1912-1914 і ў першым дзесяцігоддзі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі. Сувязь інтэнсіўнасці коласаўскага камізму з палітычнымі ўмовамі ў краіне не можа выклікаць малейшых сумненняў.

Да найбольш вядомых гумарыстычных і сатырычных малых празаічных твораў Коласа належаць: „Слабода", „Выбар старшыні", „Чорт", „У балоце", „Соцкі падвёў", „Кірмаш", „Кантракт", „Сацыяліст", „Калодка пчол", „Дзяліцьба", „Недаступны", „Дзядзькаў сведка", „Кажух старога Анісіма", „Злавіў", „Адгукнуўся", „Выстагнаўся", „Тоўстае палена", „На начлезе", „Так і трэба ашуканцу", „Стараста".

У гэтых творах Колас закранае вельмі шырокае кола праблем, ужываючы пры гэтым розныя катэгорыі літаратурнага камізму — іронію, гумар, сатыру.

НА КУЛЬТУРНАЙ НІВЕ

У ВАСІЛЬКОВЕ

У пачатку бягучага года клуб прэсы і кніжкі ў Васількове перавялі ў памяшканне стражацкай рамізы. Тут значна палепшыліся ўмовы працы (куды большая плошча ды вельмі светла, раней клуб знаходзіўся ў падвале жылога будынка). Наведвальнікі яго карыстаюцца навейшым светліцовым абсталяваннем (ёсць каляровы тэлевізар, стэрэафанічны праігрывацель, пакрытыя ламінатам столікі, мягкія крэслы, піяніна). У клубе адбываюцца маладзёжныя дыскатэкі, сустрэчы з людзьмі цікавых прафесій, шматлікія турніры, вечары паэзіі, розыгрышы ў брыджа. Актыўна працуюць вакальны і інструментальны калектывы. Вядзе іх Януш Хамутоўскі. Кіраўнічка клуба Данута Трушкоўская вядзе 15-асабовы гурток юных жывапісцаў. У клубе пастаянна наладжваюцца выстаўкі рысункаў і фотаздымкаў (членаў мясцовага гуртка фотааматараў). Арганізаваўся таксама аматарскі лялечны тэатр. Багата тут маладзёжнай прэсы.

Мясцовая моладзь асабліва паклапацілася пра панадворак ля клуба. Пасеяла траву, добраўпарадкавала сцяжынкі. Яна таксама належна сочыць за парадкам у час танцавальных вечарын. Сама выбірае тэмы і дапамагае ў падрыхтоўцы літаратурных вечарын. Цяпер ідзе падрыхтоўка да развітальнай вечарыны з рэкрутамі, Дня Войска Польскага і Дня настаўніка.

(яц)





Вакальны калектыў з Арэшкава. На сёлетнім цэнтральным аглядзе заняў II месца ў катэгорыі фальклорнай песні.
Фота Я. Целушэцкага.

З маёй званіцы

РЭЦЭПТ НА СПАКОЙНУЮ СТАРАСЦЬ

— То ты, Кірыла, зрабі так... — і прашаптаў нешта суседу на вуха.

Назаўтра Кірыла збіў невялікую шкатулачку, зачыніў наглуха, а ключык нанізаў на шнурочак ды павесіў на шыю. З гэтай пары з ёй ён не расставаўся. Хадзіў ды пабразгваў змесцівам. І спаць з ёю кладўся, і да стала сядаў, і ў поле хадзіў. Нявесткі пераглядваліся адна з другой і здзіўлена паціскалі плячыма. Адносіны да Кірылы змяніліся. Нявесткі быццам бы адрадзіліся, палепшалі, усёроўна не тыя. І да стала ветліва запрашаюць, і кусочак лепшы падложаць.

— Вы, тату, не ідзіце, вам цяжка, мы самі выкапаем, — прыдабралася малодшая.

— Ляжце лепш паляжыце, малых мы з сабою возьмем і кароў па дарозе перапнем, — каб не быць горшай, пачынала другая.

А стары толькі сціскаў шкатулачку, ды ласкавым словам успамінаў суседа. Пад зіму Кірылу са шпіхерыка ў хату забралі.

— Ідзеце-ідзеце, акасцянееце там. Што вы, такі холад, аж маладога дрыготкі бяруць, а старэйшаму той пагатову.

— То ж і ў нашай палавіне можна. Хадзіце, ложка ля сцяноўкі паставім, цёпла будзе, — не паддавалася старэйшая.

— Навошта ж да вас, калі ў нас месца больш і дзяцей няма. Старому спакой патрэбны.

І толькі глянуць адна з другою на шкатулачку і ледзь не сварацца.

— Бачыш, дагэтуль то не ведала, што і цесць ёсць! — верашчала малодшая.

— Ты, скварко выжараная, а ці з раз ты ў яго напаліла хаця, — не здавалася старэйшая.

Стары жыў, як у Бога за плячыма. І апраналі, і еў як чалавек, і грошы на папяросы давалі, і падаруначкі адна перад другой насілі. Ну, лепш не трэба. Адна толькі пойдзе — другая пасядзець прыходзіць.

Пад весну стары занядужаў. З бакоўкі, дзе спаў, не выходзіў. Абедзве сядзелі. Адна другой на рукі спаглядала, ці па ключык не цягнецца. А Кірыла ўсё трымаў сваю шкатулачку.

Па Вялікадні загаласілі. Ой, як плакалі! На труну падалі ды адна на другую коса спаглядалі. Злосць у душы накіпеўшая пульсавала. Шкатулка прапала. Калі прыйшлі людзі псалтыр чытаць, дык нявесткі ў бакоўку паляцелі. Шнырылі, заглядалі. За сундуком знайшлі. Упала, відаць, з абяссіленай рукі ды разбілася. На адкрытай пакрывачцы ляжалі рознакаляровыя шкельцы і дробныя каменьчыкі.

Бізун

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. ДЗІЦЯЧЫ ФАЛЬКЛОР.

Запісы ў дзённіках

Недзе ў школьным узросце наступае пералом у форме дзіцячай творчасці. На далейшы план адыходзяць простыя, рыфмаваныя перагаворы, родзяцца новыя праблемы, паяўляецца новы светапогляд. Школьнікі з нейкай вышыні пачынаюць ужо глядзець на „малышоў", якія гуляюць у пяску. Школа — гэта зусім другі свет, гэта падарастаючага дзяцінства. Паяўляецца першае каханне, якое трэба скрываць перад іншымі, каб не смяяліся. Узнікаюць новыя мары. І вось на гэтым этапе паявіліся дзённікі. Гэта свайго роду гульня ў адгадванне мар, характару, спроба адказу на непастаўленыя ўголас пытанні, намёкі на свае ўнутраныя патрэбы.

Запісы ў дзённіках былі ў форме вершаванай. Кружылі пэўныя гатовыя творы, у якія часамі хапіла толькі ўставіць імя ўладальніка дзённікам і сваё. Але запісы былі свайго роду спаборніцтвам. Кожны хацеў увесці нешта новае, напісаць інакш, чым папярэднік. І гэта было галоўным маторам для стварэння новых тэкстаў. Не значыць гэта, што радзіліся яны ў адорванасці. Неаднакратна, а нават можна сказаць, што ў большасці, былі яны пабудаваны на ўзорах мастацкай літаратуры.

Наступная справа — няма, прынамсі ў тых шматлікіх дзённіках, якія мы прагледзелі, запісаў на беларускай мове. Не значыць гэта, што дзённікі сярод беларускіх дзяцей не існавалі. Тлумачэнне тут яснае. Ужо сама назва „паментнік", якая кружыла як акрэсленне гэтага тыпу творчасці, гаворыць за сябе. З гэтага вынікае, што не радзіліся яны на фоне культуры беларускай, а толькі з'яўляецца наплывам з культуры польскай. У школе дзіця сустракалася з новай мовай, з мовай, на якой звярталіся да яго настаўнікі, на якой гаварылі ў крамах, на якой пісалі пісьмы. І гэта было прычынай, што дзіця пачало яе выносіць на першы план. Паявіліся ў яго дзве мовы: мова святочная і мова штодзённая.

Вяртаемся да запісаў. Дзённік заўсёды адкрываў уступ, прыгожа распісаны ўладальнікам. Было некалькі форм. Прыкладна, такія дзве:

Кто ма шчэрэ хэнці,
нех се впішэ до паменці.

Або:

Рувнэ з жэбракем
Сом мое хэнці, —
Он жонда вспарця,
А я паменці.

І дзённік кружыў. Кружыў тыдзень, часам і месяц, пакуль вярнуўся да таго, ад каго выйшаў. Апрача тэкстаў паяўляліся рознакаляровыя малюначкі. Можна лічыць, што было гэта толькі ўпрыгожанне, але калі прыглядзецца, дык ёсць там моцнае ўзаемапалучэнне крэдкі са словам, быццам спроба падвойнага запісу.

Не будзем рабіць дакладнага аналізу зместу запісаў, бо ён у іх вельмі бедны. Гэтая сукупнасць слоў зводзіцца толькі да аднаго. І так рыфмаванкі кружаць у тэмах, якія можна назваць паасобнымі словамі: каханне, памяць, сардэчнасць, добрасумленнасць, геройства, пажаданне.

Прыкладна:

Працуй і уч се,
а дойдзеш до цэлю,
як дошэдл Міцкевіч
і іншых велю.

Пачатковая школа была толькі ўступам да дзённікавай творчасці, якая працягвалася ў сярэдняй школе, вышэйшай, спадарожнічала, зразумела, у змененай форме, даросламу чалавеку. Так што першыя запісы ў дзённіках з'яўляюцца пачаткам для ўспамінаў.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

Гутарка дзядзькі Максіма

Я ўжо спаў. За апошні тыдзень так выбіўся з сіл, што ледзь ногі за сабой цягнуў. Кіраўнік нашага СКР-аўскага паслуговага машынна-трактарнага пункта ўрэшце цвёрда паабяцаў, што на суботу абавязкова прыдзеліць мне элеватаровую бульбакапалку.

Добра, капалка будзе, але адкуль узяць людзей, каб збіралі бульбу? Думаў я, думаў і прыдумаў, каб разаслаць маім каханым дзецям своеасаблівы заклік, што, моў, прыязджайце неадкладна, бо маці моцна захварэла. І памагло. Прыперлі ўсе яшчэ ў пятніцу вечарам. А Палашка цэлы вечар ля печкі таўчэцца і пячонае ды смажанае рыхтуе.

— Тата, — урэшце загаварыў найстарэйшы сын, — вы тут штосьці надта ж груба з нас зажартавалі.

— Якія там жарты! — гавару я нібы сузім усур'ёз. — То ж учора цэлы дзень яна з ложка не злазіла, а сёння, бачыце, як толькі вас усіх разам сустрэла, быццам рукой адняло! Цуд, сапраўдны цуд!

У шэсць гадзін раніцы перад канторай машынна-трактарнага пункта таўпілася ўжо чалавек 15, а бульбакапалак было ледзь чатыры. Амаль што не разарвалі мы гэтага кіраўніка. Мне ўдалося паставіць на сваім і зараз жа пасля восьмай гадзіны быў я ўжо на сваім бульбяніку. Там знаходзілася таксама мая гарадская сямейка. Сын, не чакаючы майго прыезду, разараў два радочкі бульбы плугам, і жанчыны, узброіўшыся матычкамі і гумовымі рукавічкамі, ужо граблі зямлю, запаўняючы бульбай кошыкі і вёдры.



Бульба вырасла на славу. Здараліся клубні, як бручвы. Дзве штукі на кілаграм. Аж прыемна было капаць. Толькі гнілой было даволі многа. Але я загадаў, каб замнога на яе не азірацца, што перабіраць будзем пазней, а цяпер толькі як найхутчэй вырваць яе з поля. Праца ішла спраўна. І пагода спрыяла. Холадна, але сонечна, без дажджу, які заўсёды з'яўляецца найгоршым ворагам бульбакапання. Ледзь паспявалі мы з сынам адвозіць запоўненыя мяшкі: адны ў яму, а другія — на ток у клуню, каб у панядзелак адставіць іх на скупачны пункт. У нядзелю ўсе супольна яшчэ раз перабралі мы гэтую бульбу, засыпалі ў кузаў трактарнага прычэпа і ў панядзелак на досвітку паімчаўся я ў мястэчка. Думаў, што на абед вярнуся дамоў, нават з яды нічога з сабой не ўзяў, але даволся праэстаяць у чарзе аж да позняга вечара. Аказалася, што не толькі ў мяне сёлета бульба ўрадзіла на славу! Можа таму, што збожжа намалацілі мы намнога менш, як звычайна. У абед па нашай чарзе разлядзелася вестка, што праз гадзіну спыняць прыём бульбы, бо чыгуначнікі не падставілі вагонаў і няма куды яе адгружаць. Што рабіць? Людзі паднялі крык, што дурняў з нас робяць, да ветру выстаўляюць, з часам селяніна не лічацца... Урэшце хтосьці запрапанаваў, каб пайсці ў камітэт партыі. І мяне ўключылі ў гэтую дэлегацыю: „Вы ж радны, бараніце нас!"

Праз гадзіну мы вярнуліся на скупачны пункт і сказалі ўсім сялянам, што сёння прымуць бульбу ад усіх, але заўтра і ў наступныя дні будуць прымаць толькі кантрактаваную.

Вярнуўся я дамоў позным вечарам і адразу ўпаў у сон, як у глыбокую ваду. Сніласяя мне, што еду я трактарам, які раптамператвараецца ў паравоз ды імчыцца без рэек па бульбяніку, а я з

(Працяг на стар. 5)

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ПАРТЫЙНЫ ПАЧЫН

У дзень партыйнага пачыну ў Васількоўскай гміне працавала 939 чалавек, у тым ліку ў Васількове 329 асоб. Вартасць усіх работ — 85600 злотых.

Жыхары Васількова добраўпарадкавалі мясцовыя спартыўныя аб'екты.

Дамбраўчане ў партыйным пачыне будавалі агароджу вакол сваёй стражацкай рамізы ды рамантавалі клубныя памяшканні ў былым школьным будынку.

Сяляне з Юроўцаў пакрылі этэрнітам стражацкую рамізу.

Жыхары Рыбнікаў абсталявалі пляцоўку для дзіцячых гульняў.

Новадварчане пабудавалі паркетную падлогу ў галоўным будынку мясцовай стражацкай рамізы.

200 рабочых васількоўскага прадпрыемства шарцяной прамысловасці добраўпарадкавала лясныя пасадкі агульнай плошчай 2,5 га ў лясніцтве ў Рыбніках.

ПРАЦАВАЛІ ДЛЯ СЯБЕ

Пасяхова прайшоў партыйны пачын у Супрасльскай гміне. Удзельнічала ў ім 277 асоб. Вартасць работ акрэслена на суму 677 тысяч злотых. У Супраслі амаль закончана пабудова водаправоднай сеткі па вуліцы Л. Варынскага. Хутка жыхары гэтай вуліцы будуць мець ваду з крана, ды нават раней, чым было запланавана. Удзельнікі пачыну адрамантавалі яшчэ вуліцу Дольную (цяпер выгадна даехаць у асяродак здароўя і аптэку) ды загаспадарылі пляцоўку былога склада драўніны мясцовага лесапільнага завода.

Жыхары Грабаўкі ў сябе на месцы добраўпарадкавалі і абсталявалі пляцоўку да дзіцячых гульняў.

У грамадскім пачыне асаблівай працавітасцю вылучаліся работнікі надлясніцтва, школ механізацыі сельскай гаспадаркі і аддзела Ваяводскай паслугавай спулдзельні працы.

Варта дадаць, што ў мінулым годзе жыхары Супраслі занялі першае месца ў ваяводстве ў групе гарадоў да пяці тысяч насельніцтва ў конкурсе „Жыхары свайму гораду" і ва ўзнагароду атрымалі 600 тысяч злотых на агульнагарадскія мэты.

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА ПЕРШ ЗА ЎСЁ

Мілейчыцкая гміна складаецца з дваццаці вёсак і семнаццаці салэцтваў. Гэта тыпова сельскагаспадарчы абшар. У мінулым годзе сяляне прадназначылі пад пасевы 5866 гектараў зямельных угоддзяў, у тым ліку 63% усяго арэалу пад збожжавыя культуры і 18% пад бульбу. Ураджаі былі не надта добрыя: чатырох асноўных збожжавых культур сабрана ў сярэднім па 18,6 ц/га, бульбы 100 ц/га. Земляробы мелі 4430 штук быдла, у тым ліку 2655 кароў, 6645 свіней, 2567 авечак і 875 коней. Дзяржаве прадалі яны 460 тон свіней, 280 тон ялавічыны, 660 тон бульбы, 4361 тысячу літраў малака і 1080 тысяч яек.

У гэтай гміне, як і ў іншых, заўважаецца старэнне вясковага насельніцтва, паколькі моладзь масава адыходзіць з вёскі ў горад. У выніку гэтага ў гмінным упраўленні прыбывае заяў ад прастарэлых сялян, ахвотных здаць зямлю дзяржаве за пенсію. Толькі ў 1978 годзе было прынята ў скарб дзяржавы пятнаццаць гаспадарак агульнай плошчай 100 гектараў.

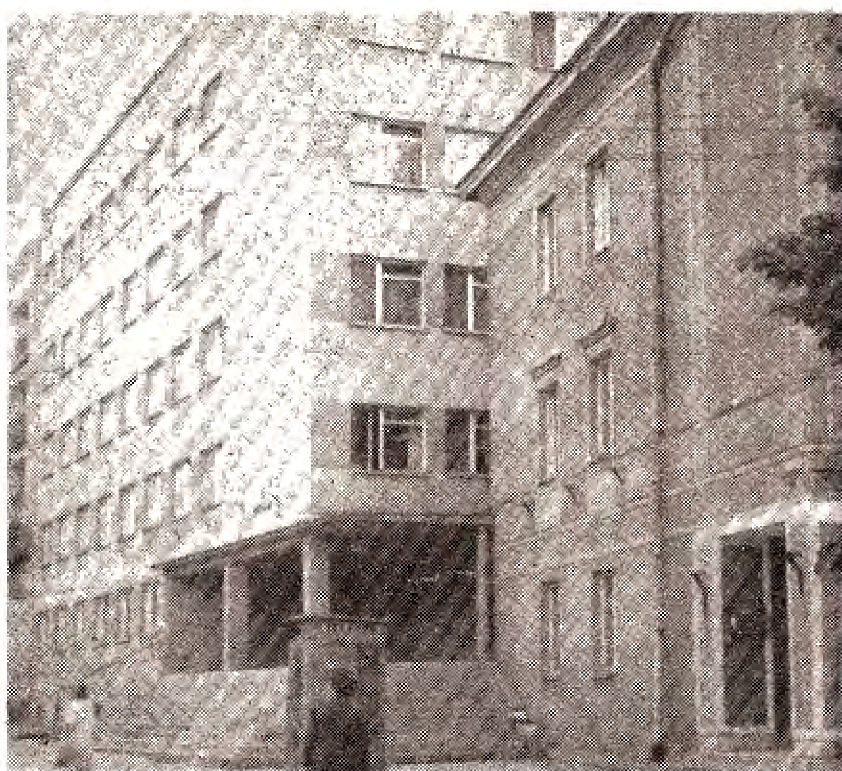
Ёсць і пацяшальная з'ява. Расце ў гміне колькасць добрых таварных гаспадарак. Сяляне засноўваюць вытворчыя кааператывы або пачынаюць спецыялізавацца ў адным відзе вытворчасці. У мінулым годзе заснавалася дзесяць спецыялістычных гаспадарак і ўсіх разам было трынаццаць.

Званне „Прыкладны гаспадар" у 1978 годзе атрымалі наступныя вяскоўцы: Надзея і Аркадзь Гарновы і Пётр Пінчук — усе з Сабятына, Анастасія і Ян Хурсовічы і Марыя і Анатоль Высоцкія — усе з Мілейчыц, Яўгенія і Анатоль Шатыловічы з Мядзвежыкаў, Крысціна і Яўген Малышчыкі з Любеек і Аліна і Адам Раса з калоніі Паканева.

Званне „Майстра прадукцыі" прысвоена Галіне і Ляонцію Высоцкім з Клімковічаў, Зофіі і Анатолю Абрамовічам з Мілейчыц і Галене і Аляксандру Палюхам з Навасёлкаў.

Найлепшых вынікаў у гмінным конкурсе „Беластоцкая вёска гаспадарная і культурная" дабіліся жыхары вёскі Клімковічы і атрымалі яны ва ўзнагароду 30 тысяч злотых, другое месца занялі Мілейчыцы і трэцяе — Сабятына.

(яц)



НОВЫ БЕЛЬСК

Цяпер у Бельску на кожным кроку відаць сімптомы змен. Гэта новыя прадпрыемствы, жыллёвыя высокія будынкі, гандлёвыя павільёны, яслі, прадшколлі, спартыўныя залы і пляцоўкі, аднасямейныя мураваныя домікі. Выконвае ён функцыю цэнтра ў розных галінах: прамысловай, гандлёва-паслуговай, будаўнічай і культурна-асветнай у гміне, якая ўзнікла ў 1975 годзе. Як прамыслова асяродак займае ён трэцяе месца на Беласточчыне — пасля Беластока і Гайнаўкі. Тут размяшчаецца электрамашынная, сельскагаспадарча-спажывецкая і тэкстыльная прамысловасць. З новых прадпрыемстваў, пабудаваных у апошнія гады, трэба прыгадаць парашкоўню малака, філіял фабрыкі „Понар-Бяль", трыкатажнае прадпрыемства „Каро". Распачалася пабудова фабрыкі канцэнтратаў, аднаго з буйнейшых прадпрыемстваў, у якім будзе працаваць звыш 2 тысяч асоб.

Бельск з'яўляецца важным асяродкам будаўнічай прамысловасці, другім у ваяводстве пасля Беластока. Будаўнічае, водна-меліярацыйнае, камунальнае ды сельскагаспадарчыя прадпрыемствы з сядзібамі ў Бельску абслугоўваюць пераважную частку Беластоцкага ваяводства.

Цяпер у Бельску дзейнічае 7 сярэдніх школ і 4 пачатковыя. У апошнія гады пабудаваны інтэрнат на 500 месц, дзе пасяліліся таксама і вучні беларускага ліцэя, фізкультурныя залы і спартыўныя пляцоўкі. У прафесіянальных школах у спецыяльных класах вучыцца моладзь, якой запэўнена праца на новых мясцовых прадпрыемствах. І так, рыхтуюцца ўжо кадры для фабрыкі кандэнсатараў.

Бельск мае поспехі ў жыллёвым будаўніцтве. Да 1990 года ў горадзе будзе 5 тысяч новых кватэр. Яны, гэтыя пяць тысяч кватэр, практычна абазначаюць пабудову новага горада. Тут кожны год спраўляе наваселлі 250-300 сем'яў. Гэта ў блокавым будаўніцтве. Апрача таго ў сярэднім 90 сем'яў адзначае гэтую радасную падзею ў сваім жыцці ва ўласных аднасямейных дамах. Галоўнымі жыллёвымі пасёлкамі Бельска цяпер з'яўляецца: Цэнтр І, Цэнтр ІІ, Гагарына І, а ў недалёкай будучыні Цэнтр ІІІ і Гагарына ІІ.

Зараз у горадзе будуецца ачышчальня прамысловых і камунальных сцёкаў і каналізацыйная сетка. Бельску прыдалася б адна-дзве вялікія гарадскія кацельныя на месца сотні старых. З году ў год адкладваецца пабудова чыгуначнага і аўтобуснага вакзалаў. Вельмі патрэбны крамы ды паслуговыя майстэрні ў жыллёвых пасёлках аднасямейных дамоў на ўскраінах горада.

(яц)

Фота В. Рудчыка

НАЙЛЕПШЫЯ

У Супрасльскай гміне былі падведзены вынікі конкурсу „Беластоцкая вёска гаспадарная і культурная" за 1978 год. Першае месца заняла вёска Генрыкова (яна ва ўзнагароду атрымала 30 тысяч злотых), другое месца — Лазні і трэцяе — Каракулі.
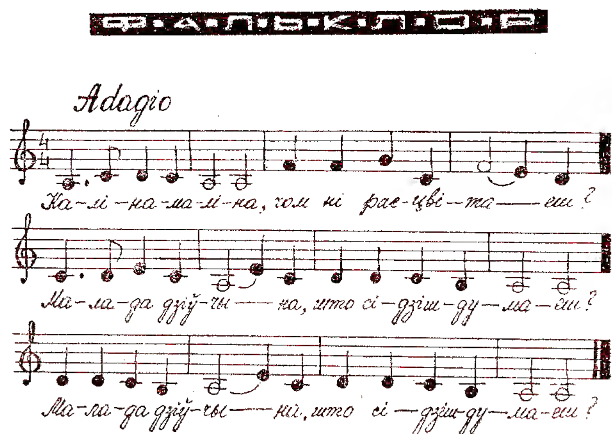
Званне „Майстра сельскагаспадарчай прадукцыі" прысвоена наступным сялянам: Вінцуку Лісоўскаму і Тамашу Чабану — абодва яны з Лазняў, Мечыславу Дудку, Станіславу Апілоўскаму і Юзэфу Трэцяку (ён узнагароджаны сярэбраным значком „Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі") — усе яны з Генрыкова, і Рышарду Панкевічу з Грабаўкі.

Карты спецыялістычных гаспадарак гмінныя ўлады ўручылі сялянам: Рыгору Чарневічу (ён спецыялізуецца ў гадоўлі ўбойнага і малочнага быдла) і Станіславу Шухніцкаму (ён гадуе многа малочнага быдла) — абодва яны з Міжрэчча, Антону Семянковічу (ён спецыялізуецца ў вырошчванні гародніны ў цяпліцы) і Здзіславу Сегяневічу (ён спецыялізуецца ў гадоўлі малочных кароў) — абодва яны з Сабалева.

У бліжэйшыя гады спецыялізавацца пачалі хлебаробы: Антон Бяляўскі з калоніі Сабалева (спецыялізуецца ў гадоўлі быдла), Марыянна Каральчук з Генрыкова (яна займаецца вырошчваннем ранняй агародніны), Станіслаў Яварoўскі з Засцянкаў (ён гадуе брайлераў), Міхал Ляўковіч з Сакалды (ён узяўся за гадоўлю малочных кароў), Ванда Матэйчук з Агароднічкаў (яна спецыялізуецца ў адкормліванні свіней) і іншыя.

(яц)

ФАЛЬКЛОР



САЛДАЦКАЯ

Каліна-маліна, чом ні расцвітаеш?
Малада дзіўчына, што сідзіш-думаеш?
Малада дзіўчына, што сідзіш-думаеш?
— Як мне ні сідзеці, як мне ні думаці:
палюбіла хлопца — беруць у салдаты,
палюбіла хлопца — беруць у салдаты.
Палюбіла хлопца, хлопца й маладого,
хто ж міне прыгорне до сэрдэнька свого?
Хто ж міне прыгорне до сэрдэнька свого?
Ні прыгорне ойцец, ані родна маці —
той міне прыгорне, хто думае ўзяці,
той міне прыгорне, хто думае ўзяці.

Ад Антаніны Лясоты, 1901 года нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў у сакавіку 1979 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

БУГ У АГНІ

ЧЫМ ХАТА БАГАТА

Інжынер Іван Ваўрэнцюк, даўнейшы жыхар вёскі Крупіцы ў Сямяціцкай гміне, расказвае:

— Фронт хутка пераваліўся далёка на ўсход. Нашае Надбужжа і ўся Беласточчына сталі глыбокай тылавой зонай, дзе акупанты адчувалі сябе поўнасцю бяспечнымі, бо партызаны не паспелі яшчэ абрыдзіць ім тут жыцця.

Госць Ваўрэнцюкоў, лейтэнант Савецкай Арміі Ігар Сураў, пасля аперацыі ў сямяціцкай бальніцы хутка прыйшоў у сябе. Ваўрэнцюкі дзяліліся з ім усім чым маглі, хаця і для іх сям'і не заўсёды хапала хлеба, бо быў жа гэта дажніўны перыяд, а зараз жа пасля жніва немцы абклалі сялян такімі кантынгентамі, што даводзілася большую частку збожжа аддаць.

— Пайду шукаць партызан, — рашыў лейтэнант Сураў. — Мне няма што тут бяздзейнічаць.

Яго праводзілі, як роднага сына, і ніхто з сям'і Ваўрэнцюкоў не спадзяваўся, што зноў давядзецца ім ратаваць яму жыццё. Гэта аднак здарылася крыху пазней — позняй вясной 1942 года. А тым часам на хутары ў Крупіцах жыццё плыло сваімі ручайкамі, запоўненымі штодзённымі турботамі. У пакоі, дзе найперш пасяліўся палітрук Паляхоў, а пасля спаў і лячыўся лейтэнант Сураў, цяпер абсталяваліся дзве „саветкі", жонкі савецкіх афіцэраў.

— Прыйшлі яны да нас, — гаворыць інжынер Ваўрэнцюк, — заплаканыя, перапалоханыя, галодныя. Да акупацыі жылі ў Драгічыне, куды на службу былі накіраваны іх мужы. „Нас выгналі з кватэр, рэчы адабралі, і цяпер мы бадзяемся з вёскі ў вёску, жывем з таго, што дадуць нам добрыя людзі. І вось мы даведаліся, — звярталіся яны да маіх бацькоў, — што ў вас ёсць свабодны пакойчык, што вы ўжо дапамагалі савецкім афіцэрам, дык і нас не астаўце ў бядзе". Бацька згадзіўся і дзве жанчыны: жонка палітрука Марыя Федунова і жонка капітана Марыя Кузняцова асталіся жыць у нас.

У Федуновай было двое дзяцей, а ў Кузняцовай аж чатыры хлопцы. Дзядзька Пятро выстараўся для іх афіцыйную прапіску і яны так і жылі ў Ваўрэнцюкоў. Пад адным дахам невялікай вясковай хаты памяшчалася цяпер пяцера сваіх і восем душ чужых.

— А да таго ж, — гаворыць інжынер Ваўрэнцюк, — да нас на хутар часта заходзілі савецкія ваеннапалонныя, якім удалося вырвацца з лагераў, і яны прабіваліся на ўсход. Іх таксама трэба было накарміць, а часта і апрануць...

Так прайшоў першы год акупацыі. Недзе пад канец мая або ў пачатку чэрвеня 1942 года на досвітку зусім нечакана з'явіўся на хутары ў Ваўрэнцюкоў Ігар Сураў. Абросшы, абарваны, змучаны, проста цень чалавека. Прыйшоў і кажа, што яго зноў паранілі, што ён партызаніў у Белавежскай пушчы. Доўгі час ляжаў у лесе, але там набавіўся яшчэ прастуды. Чуў, што не выжыве. Разумеў таксама, што не можа аставацца ў атрадзе, бо партызанам і без яго хапала тады ўсялякіх турбот. Папрасіў сваіх баявых сяброў, каб адвялі яго ў Крупіцы, да Ваўрэнцюкоў.

— У хаце памясціць мы яго не маглі, — гаворыць інжынер Ваўрэнцюк, — бо яна і так была ўжо перапоўнена: 13 душ жыло ў нас, сярод якіх многа зусім малых дзяцей. Яны зараз жа разнеслі б па вёсцы нечаканую вестку, што нехта паранены паявіўся ў хаце. Цяпер ніхто ўжо не паверыў бы, што гэта наш сваяк з Урала. Немцы адчувалі ўжо сябе поўнымі гаспадарамі. Фронт стаяў аж недзе пад Масквой і Сталінградам. Яны ўпэўнены былі ў сваю перамогу. Завялі ўласныя дакументы. Кожны дарослы жыхар меў свой „персанальаўсвайс", без якога нават у поле лепш было не выбірацца. А тут нечаканы госць.

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку можна набыць наступныя беларускія кнігі:

Купала Я., Паэмы, 1978, стар. 192, цана 34 зл.

Спецыяльнае, мастацкае выданне паэм беларускага песняра, сярод іх знаходзім таксама такія яго раннія творы, як „Адплата кахання", „Нікому", „Зімою". Графіка выдатнага беларускага мастака В. Шаранговіча, якая змешчана тут як ілюстрацыі, сама па сабе прадстаўляе важную з'яву ў беларускім мастацтве.

Этымалагічны слоўнік беларускай мовы, Том I, А-Б, 1978, стар. 440, цана 40 зл.

Гэты том пачынае шматтомнае выданне вельмі каштоўнага ў культуры беларускага народа слоўніка. Ён змесціць словы „жывой народнай мовы з усім багаццем яе дыялектнага разгалінавання" і дасць вычэрпваючае вытлумачэнне іх паходжання і значэння.

На стрыжні часу, 1978, стар. 272, цана 14 зл.

Зборнік крытычных артыкулаў і рэцэнзій пра найбольш важныя з'явы і факты ў беларускай літаратуры апошніх год.

Нурпеісаў А., Змрок, 1978, стар. 248, цана 20 зл.

Пераклад на беларускую мову пяра А. Кудраўца аповесці казахскага празаіка пра асяроддзе рыбакоў, іх змаганні за лепшае жыццё ў дарэвалюцыйны час.

Хведаровіч М., Споведзь перад будучыняй, 1978, стар. 256, цана 10 зл.

Аўтабіяграфічная аповесць аднаго са старэйшых беларускіх пісьменнікаў. У ёй асабліва красачна прадстаўлены першыя дзесяцігоддзі сацыялістычнага будаўніцтва ў БССР.

Беларускае мастацкае шкло, 1978, цана 118 зл.

Вельмі багаты, дасканала адрэдагаваны альбом каляровых фатаграмаў. Складальнік і аўтар уводнага артыкула А. Сурскі паклапаціўся даць у ім цікавы нарыс пра гісторыю і цяперашні стан мастацкай творчасці ў шкле на Беларусі. Фатаграмы В. Бараноўскага па майстэрству фатаграфавання і тэхнічнаму ўзроўню дасканалыя.

Кнігарня высылае кнігі за паштовым заліччэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", 15-089, Białystok, ul. Kilińskiego 10.

(мг)

КАЛІ ЯГО АДКРЫВАЮЦЬ?

У вёсцы Бялевічы ў Гарадоцкай гміне ёсць клуб селяніна. Будынак знаходзіцца ля скрыжавання дарог у Гарадок, Меляшкі і Вейкі. Месца заходнае. Дык мы і задумалі зайсці. Клуб быў закрыты. Не знайшлі мы і надпісу, калі яго адкрываюць. Нам неабходна аднак ведаць, калі можна наведваць у сямянутую культурную ўстанову. І не хацелі б адыйсці ад закрытых наглуха дзвярэй з нічым, як гэта ўжо зрабілі.

(яц)

Што з ім рабіць? Як яму дапамагчы?

Пакуль што абсталявалі яго за хатай у жыце, а калі настаў час уборкі збожжа, зрабілі яму сховішча пад падлогай уласнага дома, якраз пад гэтым пакойчыкам, у якім жылі „саветкі". Маці тайком рабіла яму перавязку, а Янка насіў ежу. Ігар памаленьку прыходзіў у сябе, набіраў сіл. Аднойчы не вытрымаў і закурыў удзень. Дзеці ўбачылі дым, што выплываў з-пад падлогі і нарабілі шуму, што ў хаце пажар... Добра, што людзі не паспелі збегчыся. Неабходна было прыдумаць нешта іншае. Праз солтыса з вёскі Клекатова, сваякаВаўрэнцюкоў, удалося выръбіць яму гэты ж „перзональаўсвайс", і тады Сураў змог выбрацца са свайго падземелля. У вёсцы жылі і іншыя „вастончнікі", як гэтых людзей тады ў нас называлі. Усе яны раз у месяц абавязаны былі рэгістравацца ў сямяціцкай жандармерыі. Але не толькі дзеля рэгістрацыі хадзіў Ігар Сураў у Сямяцічы. За кожным разам прыносіў ён адтуль нейкія лістоўкі і весткі з фронту, а хлапчукам загадваў, каб яны збіралі на полі і ў лесе ўсялякую зброю, а затым усё гэта некуды адносілі.

Так мінуў яшчэ адзін год. Аднойчы ноччу ў 1943 годзе Ваўрэнцюкоў разбудзілі жандары. Уварваліся ў хату і пачалі рабіць вобыск... Як і чым ён закончыўся, наступным разам.

Віктар Рудчык

І СНІЦЦА МНЕ БАЦЬКА...

(Працяг са стар. 2)

лога выхаванка. Пасля вучылішча ён працуе і адначасова займаецца на завочным аддзяленні Тэатральна-мастацкага інстытута.

Працуе У. Басалыга галоўным мастаком Упраўлення мастацкай прамысловасці. Шукае па ўсёй Беларусі народных мастакоў, узнаўляе забытыя віды народнага мастацтва. Прымае, між іншым, удзел у адраджэнні мастацкай апрацоўкі саломкі на Брэстчыне, абнаўляе выраб керамікі ў Івянцы і на Пружаншчыне, узнаўляе пляценне з лазы на Случчыне, вяртае да жыцця іншыя віды беларускага народнага мастацтва. Быў час, што і сам ён займаецца мастацкай інкрустацыяй саломкай. У. Басалыга ўзначальваў таксама камісію пры Саюзе мастакоў БССР, якая займаецца справамі народнага мастацтва. Гэта ён адкрыў Алену Кіш са Случчыны. Яна хадзіла па вёсках і мястэчках, малявала людзям дываны, макаткі. Творы яе — „Дзева на водах", „У райскіх кушчах", „Ліст да каханага" і многа іншых заварожвалі сваёй самабытнасцю. Народная мастачка памерла ў 1949 г., але яе творчасць не загінула. Многа яе твораў сабралі, адрэстаўравалі і паказалі на спецыяльнай выстаўцы ў мінулым годзе ў мінскім Палацы мастацтваў. Ён таксама прымаў удзел у падрыхтоўцы выстаўкі творчасці Язэпа Драздовіча (пра яе я пісаў у „Ніве" ад 5 жніўня г.г., там таксама быў змешчаны здымак У. Басалыгі). А тады, калі мы размаўлялі, у маі, ён быў заняты падрыхтоўкай выстаўкі інкруставаных саломкай народных дываноў са Случчыны.

— І веды, пачэрпнутыя ў інстытуце, і самастойнае заглыбленне ў народную творчасць, — заўважае ён, — дало мне магчымасць па-іншаму глянуць на творчасць. Яна засвяціла для мяне асаблівым светам. Ён праменіць з глыбіні, з істоты, а яна не ляжыць на паверхні твора, але скрыта і з'ўляецца яго асновай. Па-мойму, гэта сваё ўласнае разуменне кожным творцам ладу, красы, прыгажосці.

Хоць У. Басалыга спецыялізаваўся па „матчынаму майстэрству", г.зн. ткацтву, але пайшоў больш па „бацькавых заміляваннях" — заняўся графікай і станковым мастацтвам. У 1963 г. ён разам з братам Міхаілам зрабілі графічнае афармленне кнігі С. Грахоўскага „Памяць". Дэбют быў надзвычай плённы: з тае пары і да сёння яны аздобілі сваёй графікай і афармілі звыш 40 кніг!

— Нас проста запаланіла паэтычная творчасць нашых пісьменнікаў, — кажа У. Басалыга. — Больш таго: бадай нішто так моцна не ўздзейнічала на маю і брату творчасць, як беларуская паэзія. Мы з найбольшым сэрцам рабілі кнігі з творамі Я. Купалы для дзяцей „Хлопчык і лётчык", „Алеся", зборнік П. Броўкі „Калі ласка", зборнік твораў розных аўтараў „Дзень добры, мама", з вялікай прыемнасцю афармлялі кнігі Н. Гілевіча і іншых пісьменнікаў.

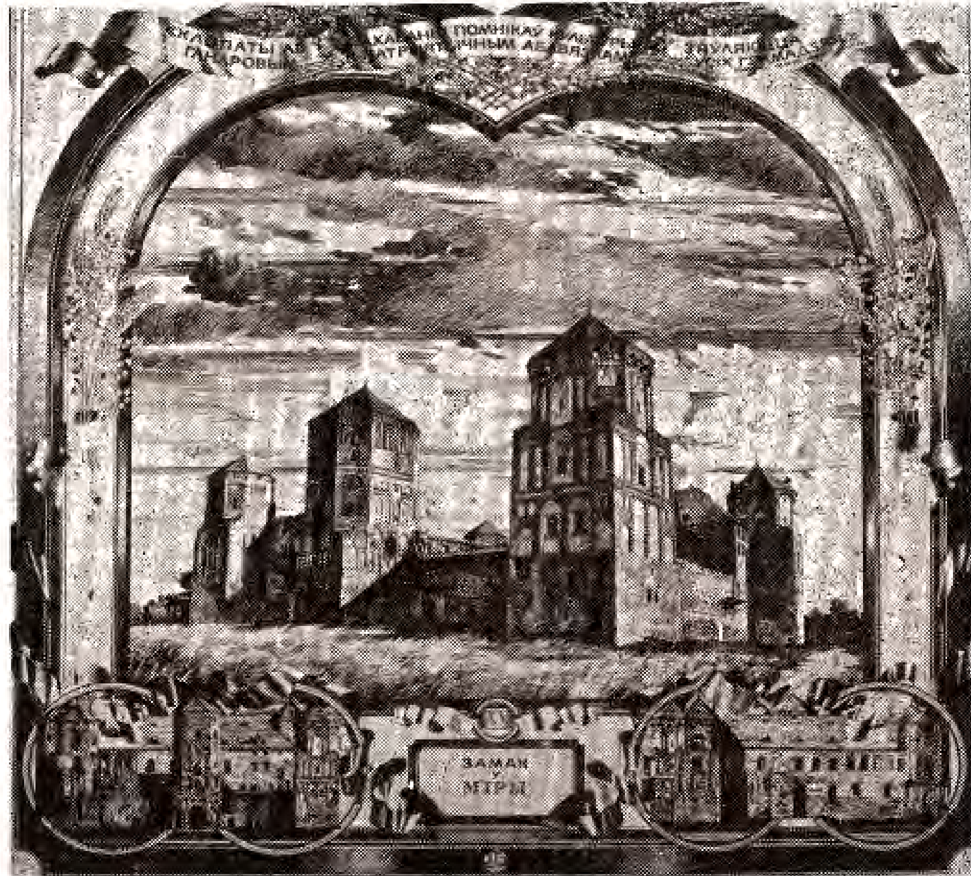
І з выдатнымі вынікамі, бо за альбом „Гравюры Ф. Скарыны" яны атрымалі найвышэйшую ўзнагароду па афармленню кніг у Беларусі — Медаль Скарыны. Такі ж медаль ім прызналі за афармленне кнігі для дзяцей „Ладачкі-ладачкі".

Побач з кніжнай графікай У. Басалыга заняўся помнікамі старажытнага будаўніцтва на Беларусі. Стварыў вельмі цікавыя графікі: „Мірскі замак", „Царква ў Малым Мажэйкаве", „Касцёл у Ішкальдзі" і надалей працягвае гэты цыкл. Ён таксама многа працуе над сучасный тэматыкай, цыкл яго работ „Гонар працавітасці бацькоў маіх хлебаробаў" атрымаў вельмі высокую ацэнку. Не пазбягае таксама і жывапісу. Працы У. Басалыгі экспанаваліся на розных выстаўках у СССР, Чэхаславакіі, ГДР, Аўстрыі, Алжыры, Анголе і іншых краінах. Усюды іх сустракаюць вельмі прыхільна. Незвычайны лірызм і дасканаласць творчага варштату — вось адметныя іх рысы.

У. Басалыга шмат год працуе на вельмі адказнай пасадзе галоўнага мастака ў Мастацкім фондзе БССР, узначальвае таксама секцыю графікі ў Саюзе мастакоў БССР.

— Цяпер я сяджу над працамі на выстаўку, прысвечаную людзям Палесся, майго роднага Палесся, — падкрэсліває ён ужо на развітанне. — Ну, а для адпачынку вельмі ж люблю папрацаваць з дрэвам. Так як мой бацька. Ён часта мне сніцца: усё папраўляе веснічкі-брамачку на наш падворак...

Мікалай Гайдук



Серыя „Помнікі дойлідства Беларусі". Ліст „Замак у Міры".

(Працяг са стар. 3)

ЯК ПА БУЛЬБЕ

Палашкай сяджу на загоне і заўзята капаю бульбу. Гэты цягнік прэ проста на нас. Палашка сарвалася, а я ніяк не магу адарвацца ад загона. Яна падае мне руку і кліча: „Максім, Максім! Хутчэй! Уцякай!" Тады я прачнуўся. І сапраўды Палашка стаяла нада мною, а побач яе — наша пляменніца, Варабёва Надзька, муж якой разам са мной сёння здаваў бульбу.

— Мой Янка, — кажа яна, — дамоў не вярнуўся. Ці вы яго выпадкова не бачылі?

— Вядома, што бачыў, — пазяхаючы гавару ёй. — Разам дамоў вярталіся. Толькі я на трактары, а ён канём, дык я апярэдзіў яго.

— Няма майго Янкі. Не вярнуўся яшчэ... — загаласіла пляменніца, прадчуваючы нейкую трагедыю... І не памылілася. Праз гадзіну прыйшоў да яе міліцыянер і сказаў, што яе муж у бальніцы, конь забіты, а воз разляцеўся ўшчэнт. Вяртаўся ён з мястэчка без ліхтарыка, а да таго ж выпіў, заснуў. Пагражае яму яшчэ суд, за няўмысные забойства аднаго з пасажыраў аўтамабіля, які напароўся на гэтую неасветленую падводу. Сон мне цалкам адняло...

Максім Нурэцкі

ГАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

АПОШНІ ВЕРШ У „НІВУ"

Эх, дзела мае, дзела —
Мая шчырасць падвяла!
У „Ніве" за „агляд" няўдалы
Я папаўся ў стан апалы.
З рэплік Дзеда Кастуся
Ў „Ніве" уяўніліся
Пісаніны маёй бракі,
Недарэчнасці ўсялякі.
Дзед ўнёс версію такую,
Што я „Ніву" толькі псую,
Быццам летась год для „Нівы"
Быў няўдалы асабліва.
Ўзяўся Дзед за дзела смела,
Кваса згрухатаў умела.
Знаў чым ўдарыць, рубануць,
Што й не пікнуць, ні дыхнуць.
Мне, вядома, забалела.
Думаю, табака дзела.
Я ж таго не спадзяваўся —
Дваццаць год пісаў, стараўся.
Вышла дышла, а ў даробку
Кваса Дзед пугнуў, бы пробку,
Бы з бутэлькі — з роднай „Нівы",
Дзе я дзейнічаў шчаслівы.
То ж з-за дзеда Кастуся
Вышла катавасія ўся.
Неабходнасць, цёмна сіла
Дзеда на прысуд схіліла.
Яго доля цяжкавата,
Доля Понція Пілата.
Ці прысуд Дзеда праўдзівы —
Чытачы хай скажуць „Нівы".
То ж не ёсць прысуд народны,
З думкай мас шырокіх згодны.
Як-ніяк, я гонар маю,
З „Нівы" (цешся, Дзед!) знікаю.
І праблема спрэчкі ў нас
Не даспела — не у час.
І не варта ў спрэчкі ўходзіць,
Наш Парнас ў трывогу ўводзіць.
Хай трывога знікне ўся
У ГП і Кастуся.
Хай, чытаючы газеты,
Не пужаюцца паэты —
Дадаісты, дэкадэнты,
Ліцэісты і студэнты,
Паэтэсы, літараты,
Іх сімпатыкі, камраты.
Іграйце благую долю,
Лавіце вецер у полю,
Стылёў, форм аматары,
Фікцыі наватары.
Дзядзька Квас ужо не пікне,
Назаўсёды з „Нівы знікне.
Не віню я тут нікога:
Ані чорта, ані Бога,
Ані Дзеда Кастуся,
Мая шчырасць — віна ўся.
Шчыра ў шчырасці вінюся,
Чытачам ўсім пакланюся:
Даруйце і выбачайце,
Ліхам, злом не ўспамінайце.
Кончылась маё пісанне,
Гэты верш — то верш расстання.
Сталася. Як кажуць, трудна.
Крышку крыўдна, трошкі нудна.
Я ж любіцель „Нівы" й Вас,
Народ родны...

Дзядзька Квас.

Супрасльскі буквар

Згодна з паведамленнем агенцтва ТАСС супрацоўнікі Львоўскай навуковай бібліятэкі Акадэміі навук УССР выявілі рэдкую кнігу „Буквар языка словенского", надрукаваную на кірыліцы ў 1715 годзе ў Супраслі пад Беластокам.

Да гэтага часу лічылася, што ўвесь тыраж кнігі „зачытаны" шматлікімі вучнямі, і да нашых дзён не дайшоў ніводзін экземпляр.

Легендарны буквар уяўляе сабой невялікі томік кішэннага фармату з гравюрай і арнаментамі і змяшчае старацаславянскі алфавіт, асобныя склады і тэксты для чытання.

Беларуская друкарня, якая працавала ў Супраслі з канца XVII да пачатку XIX стагоддзя, выпусціла больш як 300 выданняў на царкоўна-славянскай, беларускай, рускай, польскай, лацінскай і літоўскай мовах. Каля ста з іх надрукаваны кірыліцай. „Буквар" XVIII стагоддзя заняў ганаровае месца сярод рэдкіх кніг Львоўскай бібліятэкі.

В. Ш.

ЛІЛІ ІВАНОВА



ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказваў Юрка Трачук

КАНСУЛЬТАЦЫЯ ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: У рашэнні аб разводзе суд прызнаў мужа выключна вінаватым раскладу супольнага жыцця і прысудзіў ад яго для жонкі аліменты. Яна атрымоўвае аліменты больш чым чатыры гады. Ёй цяпер 63 гады, і яна іншых сродкаў для жыцця не мае. Былы муж гаворыць, што калі пройдзе пяць год, не будзе мець абавязку плаціць аліменты, бо такое права. Ён ажаніўся другі раз і атрымоўвае высокую зарплату. Ці ёсць такі закон, паводле якога разведзеная жонка можа толькі пяць год атрымоўваць аліменты ад былога мужа?

АДКАЗ: Разведзеная жонка, якая не прызнана судом выключна вінаватай раскладу супольнага жыцця, калі знаходзіцца ў недастатку, можа патрабаваць ад разведзенага мужа сродкаў утрымання ў аб'ёме, які адпавядае апраўданым яе патрэбам, ды заработным і маёмасным магчымасцям абавязанага. Гэты абавязак выгас бы толькі ў выпадку, калі б жонка выйшла другі раз замуж. Калі пройдзе пяць год, аліментацыйны абавязак выгасае ў выпадках, калі б разведзены муж не быў прызнаны вінаватым раскладу супольнага жыцця. Напрыклад, прычынай разводу была псіхічная хвароба мужа. Паколькі ў нашым прыкладзе разведзены муж прызнаны выключна вінаватым раскладу супольнага жыцця, мае ён абавязак плаціць аліменты разведзенай жонцы цэлы час, калі яна знаходзіцца ў недастатку.

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне! Сніцца мне, што купіла я сабе прыгожы матэрыял на сукенку. І зайшла з ім да сваячкі. Вымаю, каб паказаць ёй, а там ужо замест аднаго куска — два невялікія. І адзін у ружовую, а другі ў сінюю клетку. Ды яшчэ я ў сумцы прынесла дзве шклянкі гарэлкі. Але мне нейк сумна стала па гэтым матэрыяле і я ўзяла і выліла на падлогу тую гарэлку. Сваячка кажа, што будзе рабіць сабе камізэльку, бо холадна. А я скінула сваю камізэльку і аддала ёй.

Марыся

Марыся! Ты добры чалавек, і добрае ў цябе сэрца, ды праз сваіх дурных прыяцеляў сапсуеш сабе, бадай, нейкае цікавае падарожжа. Сустрэне цябе нейкая вялікая абраза з боку людзей, ад якіх ты ніколі гэтага б не спадзявалася.

Астрон

ЦІКАВІНКА

Адкуль пачынаў свае паходы Аляксандр Македонскі? Дзе ён вырас? Да гэтага часу не было дакладнага адказу на гэтыя пытанні, таму што было невядома, дзе знаходзілася сталіца старажытнай Македоніі.

Нядаўна грэчаскі прафесар Маноліс Андронікас заявіў, што цяпер можна ўстанавіць месцазнаходжанне сталіцы. Ён грунтуецца на выніках нядаўніх раскопак паблізу горада Вергіны. Там знойдзены тры грабніцы, і ёсць істотныя падставы лічыць, што ў адной з іх пахаваны бацька Аляксандра Македонскага Піліп. Ансамбль трох грабніц па ўсіх прыкметах нагадвае каралеўскі магільны склеп.



ФОТА-РЭТРА

Гарадок, 1900 год. Сям'я. З хатняга архіва Сцяпана Лінчука.

ДЗВЕ МОДЫ

Ёсць дзве моды. Адна эксклюзіўная, цудоўная, захапляючая, адным словам, на паказ агульных тэндэнцый, але не як узор для наследавання ў поўным сэнсе гэтага слова. Ёсць і другая мода — мода, якую мы выкарыстоўваем канкрэтна, кажучы прасцей — паказваючая вопратку, якую мы не толькі аглядаем, але і носім!

На нашым сённяшнім здымку вы бачыце якраз вопратку, якую мае ў сваім гардэробе амаль кожная жанчына. Усё, здавалася б, проста: і гольфікі, і спадніца ў клетку, і прамыя штаны, і берэцікі. Але як усё гэта апранута! Свіцер нібы той жа, а паясок у таліі змяняе яго выгляд. Гольфік як гольфік, але звярніце ўвагу на рукаў з буфкамі! Модныя туфлі робяць сілуэт жанчыны яшчэ больш цікавым і павабным.

Сяброўка



СЕРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка, я чатыры гады замужам. Маю добрага мужа і дачушку, але жыць штораз горш, а часамі і дахаты вяртацца не хочацца. А гэта праз цёшчу, у вілле якой мы жывем. Яна баба нервовая, прыдзірлівая, усё жыцце ўсімі кіравала, цесць баяўся словам адазвацца. Усе ў хаце яе слухалі. А калі я туды прыйшла, яна і за мяне ўзялася. Усё мае быць так, як яна скажа. Я адразу не хацела ісці туды жыць. Казала мужу, каб кватэру падшукаць. Але цёшча абурылася, кажа, што сорам будзе ад суседзяў, калі яе адзіны сын будзе па людзях бадзяцца, калі ў яе хата вялікая і пакояў шмат. Сын быў згодны з маці, і мне нічога не асталася, як згадзіцца з імі. Цёшча яшчэ казала, што і дзіця, калі народзіцца, пільнаваць нам будзе, ды і параіць, і паможа нам, маладым і нявопытным. Так і сталі мы жыць у цёшчынай віле. Нават разам гатавалі. Гэта значыць мы плацілі ёй, а яна гатавала. Часамі мне што іншае хацелася зварыць, але цёшча не дапускала. А потым павысіла плату. І мы з мужам сказалі, што будзем варыць самі. Але цёшча не вытрывала, каб у гаршчок не заглянуць, ды сваіх заўваг не зрабіць, што не так вару, ды пасмяяцца з мужа, калі мне памагаў, што бабскімі працамі займаецца. Дзіцяці ўжо тры гады, можна ў прадшколле аддаць, але цёшча не дазваляе, бо там не даглянуць, бо дзіця крыўдзіць будуць. Ужо мне так абрыдла жыць пад дыктоўку цёшчы. Не маю з кім параіцца, бо я сірата, дык да цябе, Сэрцайка, звяртаюся.

Крыся з Беластока

Крыся! Адно я бачу выйсце — аддзяліцца ад цесцяў. Падшукаць нейкі куток, каб жыць і вырашаць справы самім. Дзіця аддай у прадшколле. Прадшколля не заступіць дзіцяці найлепшая бабуля. Яно там вучыцца жыць у калектыве, атрымоўвае веды, адпаведныя яго ўзросту. Так што пагаворы з мужам і астаўце цёшчыны пакоі, у якіх, як сама кажаш, жыццё невыносным стала.

Сэрцайка

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ



Праз тры гады па ўсёй Аўстрыі загаварылі пра хлопчыка, які выпадкова знайшоў на беразе возера Топліц пачак банкнотаў. Гэта былі выйшаўшыя з ужытку долары, якія, паводле яго слоў, плавалі на паверхні вады.

Аб гэтай гісторыі стала вядома камандаванню амерыканскіх войск, размешчаных у Заходняй Германіі. І вось ужо на берагах возера з'явіліся амерыканскія вадалазы. Хутка, без лішніх размоў яны ўстанавілі неабходнае абсталяванне, помпы, кампрэсары.

Тых, хто першым апусціўся ў ваду, чакаў непрыемны сюрпрыз. Справа ў тым, што Топліц — адзінае ў Еўропе возера, дзе паміж паверхняй вады і дном на глыбіні каля 40 метраў пастаянна плаваюць тысячы ствалоў дрэў, якія зваліліся з крутых схілаў гор ці былі прынесены ў возера вясеннімі патокамі. Гэта своеасаблівае другое дно тоіць у сабе вялікую небяспеку для кожнага, хто паспрабаваў бы абаперціся на яго. Менавіта яно і стала прычынай гібелі — так, ва ўсякім разе, сцвярджалася ў афіцыйным паведамленні — амерыканскага вадалаза старшага лейтэнанта В.К.Г. (амерыканцы, напэўна, так ніколі і не назавуць поўнасцю яго імя). Яго труп знайшлі толькі пасля дваццаці гадзін старанных пошукаў. Аднак праз шмат гадоў акалічнасці смерці вадалаза, які аказаўся, дарэчы, супрацоўнікам разведкі, сталі ўсё ж вядомы: паветраны шланг, які ўдалося знайсці, аказаўся перарэзаным.

Пра смерць В.К.Г. пісалі многія газеты. Сярод іх і дзюсельдорфская „Міттаг“. „Пры апусканні ў ваду старшага лейтэнанта амерыканскіх ВМС, — пісала газета, — захоўваліся ўсе патрабаванні інструкцыі. Поўнасцю выключаецца магчымасць дыверсіі з боку дапаможнага персаналу, поўнасцю абвергнута і гіпотэза таго, што паветраны шланг быў быццам бы няспраўны...“. Далей гэтага „Міттаг“ не пайшла. Але ўжо ў тыя дні той-сёй адкрыта гаварыў аб забойстве, зробленым групай неанацыстаў, якія нечакана напалі на вадалаза. Зразумела, што акцыя была праведзена з мэтай перашкодзіць амерыканцам высветліць, што ж хаваецца пад „дном“ возера, утвораным з бярвенняў.

Адна з газет адзначала, што яшчэ ў канцы вайны ў рэках верхняй Аўстрыі — Энс і Траўн — вылоўлівалі пачкі фальшывых фунтаў стэрлінгаў. Улічваючы, што абедзве ракі бяруць свой пачатак непадалёк ад Бад-Аўсзэе, многія прыходзілі да вываду, што грошы рабілі ў раёне „трохвугольніка“ Хальштатэр-Зэе — Бад-Ішль — Бад-Аўсзэе.

У гарах гэтага раёна ў 1945 годзе былі выяўлены дзесяткі пячор, абсталяваных пад склады. У даўно закінутых шахтах былі знойдзены скрыні з маёмасцю, нарабаванай акупантамі ў самых розных гарадах Еўропы.

Вышэйпамянёная дзюсельдорфская „Міттаг“ пісала пазней, што ў раёне возера Топліц пастаянна хадзілі нейкія таямнічага выгляду людзі, па начах можна было бачыць промні электрычных ліхтарыкаў.

Галюцынацыі?

Зусім не. Справа ў тым, што ў 1963 годзе знікне яшчэ адзін вадалаз, які адважыўся апусціцца ў воды возера. На гэты раз — немец, нехта Альфрэд Эгнер. У ноч з пятага на шостае кастрычніка таго ж года ў раёне, аб якім мы гаварылі, бачылі Ота Скарцэні, афіцэра СС, якому „фюрэр“ даручаў самыя далікатныя справы.

Цяпер Скарцэні мёртвы. Шмат гадоў мінула і пасля смерці Вальтэра Шэленберга (аднаго з бліжэйшых падручных Гімлера, начальніка IV аддзела РСХА), які, безумоўна, ведаў многа пра тайны возера Топліц.

СКЛАДЫ Ў ПЯЧОРАХ

Ёсць, аднак, адзін факт, аб якім стала вядома толькі праз шмат гадоў: у самім возеры і ў горных пячорах нацысты схавалі дзесяткі, а магчыма, і сотні скрынь. У пачатку мая 1945 года ў гэты раён, здолеўшы адарвацца ад наступаўшых амерыканскіх часцей, прыбыла калона нямецкіх грузавікоў. З іх паспешліва згрузілі і схавалі ў тайніках скрынкі з залатымі зліткамі і каштоўнасцямі, са зброяй і дакументамі аддзелаў Гімлера, з чарцяжамі ракет, што запускаюцца з падводных лодак.

ТРЫБУНА чытачоў

ПАРТЫЙНЫ ПАЧЫН

Гайнаўская гарадская партыйная арганізацыя, якая налічвае 2000 членаў, праводзіла чын на некалькіх аб'ектах. Некалькі партарганізацый працавалі на вуліцы Врублеўскага, рыхтавалі вуліцу для асфальту. Большая група — звыш 500 чалавек, рабіла на вуліцы Ліповай. Рыхтавалі месца для воднай магістралі. Іншая група працавала на вул. 1 Мая — пракладала тратуары і провады для вады. Вялікая група членаў партыі працавала на вул. Рэя, на новапабудаваным пасёлку, які прыгожа загаспадарыла. Іншыя працавалі на раз'ездах дарог, пры ўстанаўлянні электрычных слупоў, дарожных знакаў і т.п.

Э. Вайсковіч

* * *

У Дубіцкай гміне галоўныя працы ў партыйным пачыне ішлі на дарогах Вітава-Істок і Вітава-Пяскі. На першай партыйныя і беспартыйныя капалі равы паабапал дарогі, на другой — трактарамі вазілі жвір, які адразу разгарталі. Навазілі жвіру на адрэзак даўжынёй 300 метраў. На дарозе Вітава-Істок выкапалі 800-метравай даўжыні равы. Вартасць выкананых тут прац ацэньваецца на 150 тысяч зл.

На пачын прыйшло многа беспартыйных, а таксама працавалі вучні старэйшых класаў са школ у Дубічах Царкоўных, Старым Корніне і Старыне. Разам з вучнямі працавалі настаўнікі.

Працавала 14 трактараў, у тым ліку і прыватныя. На месцы можна было купіць нешта перакусіць— хлеб, каўбасу, піва. Работамі кіраваў Іван Майстровіч. Галоўнымі арганізатарамі і ініцыятарамі гэтага вялікага пачыну былі начальнік гміны Мікалай Чыквін і гмінны сакратар партыі Васіль Сегень.

М. Панфілюк

* * *

40 чалавек выйшлі з лапатамі на партыйны пачын у вёсцы Масева І. СКР даў тры трактары і капалку для пяску і жвіру. Прыехалі таксама прыватнымі трактарамі М. Фільновіч і Ян Байко. Працавалі пры пабудове заездні для аўтобусаў ПКС. Напраўлялі таксама вуліцу ў вёсцы. Пачалі працаваць у 7 гадзін, а закончылі ў 15. Працай кіраваў Мікалай Байко. На месца прывезлі напіткі і каўбасу, можна было перакусіць.

УКС

БУЛЬБЯНЫЯ СПРАВЫ

Як штогод, так і цяпер у дубіцкім філіяле ГС распачалася скупка бульбы ад сялян. У гэтым годзе бульба вельмі ўрадзіла і вельмі многа яе сяляне прадаюць. А прадаць аплоціцца, бо 100 кг каштуе 230 зл.

Аднак цяжка дастаць мяшкі на бульбу, таксама скупшчыкі глядзяць на гатунак і якасць бульбы і многіх адсылаюць дамоў разам з бульбай.

М. Панфілюк

ДАЙЦЕ СВЯТЛО!

Калі ў вёсцы Азяблы, Міхалоўскай гміны, пачне гарэць на вуліцы святло? Маем сем лямпаў, але ніводная з іх не гарыць. І гэтак ужо два гады. А наступае восень і цёмныя вечары. А ты хоць бі ў морду, але каго?

Пастаянны чытач



У ЗНАК

Корона зэлёного бору
Розтягнулась по горызонт.
Віковыі сосны
Чэшут голубое нэбо,
У вэршынах плывэ музыка
З вэснового вітру
І крапэль маёвогу дожджу.
Сынёю лентою
Стэлэ свої воды Буг,
Бразгайе хвалямі о круты бэрэг,
На которому, бы дівчына,
Розпустывшы косы,
Стоїт одынока білоствола бэроза.

*

Разно бувало тут давным-давно.
Дзісь тут тіхо і спокуойно,
На бугорках зарослых травою
окопув
Зацьвілі позюмкі
І ўсмыхаюцця білыми очыма
У знак мірного жыцця.

Іван Кірызюк

Уявім сабе, як усё гэта адбывалася.

Доўгая калона грузавікоў з афіцэрамі і салдатамі СС пад'язджае да возера Топліц. Тут ужо даўно дзейнічае эксперыментальная лабараторыя, замаскіраваная пад метэаралагічную станцыю. У лабараторыі праводзіца работы па стварэнню ракет з невялікім радыусам дзеяння. Увесь прылеглы раён абгароджан калючым дротам, узмоцнена ахоўваецца. Да разгрузкі прыбыўшых машын былі дапушчаны толькі салдаты СС. Гэта пацвердзіў пазней Альбрэхт Гайнсвінклер, які камандаваў тады зводам аховы лабараторыі, а пасля вайны стаў страхавым агентам у Бад-Аўсзее.

Дарэчы, ён паведаміў вельмі цікавыя весткі. Калона грузавікоў, аказваецца, павінна была прыбыць у Радштат, дзе яе чакаў Ота Скарцэні. Але паколькі дарога туды ўжо была занята амерыканцамі, шафёры машын, імкнучыся як мага хутчэй выгрузіць дарунчаны ім груз, накіраваліся па прасёлку, што вёў да возера Топліц. Гайнсвінклер расказаў таксама, што сярод людзей, якія разгружалі машыны, было некалькі зняволеных з канцлагера. Менавіта яны і разгружалі скрынкі з матрыцамі і фальшывымі банкнотамі, вырабленымі ў ходзе аперацыі „Бернхарт".

(Працяг будзе)

РАДЫЁФЕСТЫВАЛЬ У БЕЛАВЕЖЫ

У Белавежы ў другой дэкадзе верасня г.г. працягваўся III Агульнапольскі фестываль радыёпастановак і радыёрэпартажаў, наладжаны Камітэтам да спраў радыё і тэлебачання і беластоцкай радыёвяшчальнай станцыяй. Дзве камісіі, якія на працягу чатырох дзён праслухалі каля 40 твораў, перададзеных па радыё ў апошнія два гады, галоўныя ўзнагароды прызналі: І. і Ю. Кавальцам за радыёперадачу „Зямля", Г. Розэну за рэжысуру пастаноўкі А. Мулярчыка „Апліпаплікукібляў, гэта значыць сыйдзі з даху, Аліцыя" і ex aequo В. Ніцікаму і К. Усарэк за рэпартажы „Старыя людзі чакаюць" і „Бацькі гэта ўладзяць".

Удзельнікі фестывалю — аўтары праслуханых твораў, крытыкі, журналісты, пісьменнікі — мелі таксама магчымасць наведваць пад кіраўніцтвам найлепшых белавежскіх экскурсаводаў запаведнікі прыроды, зубраў і тарпанападобных конікаў, пaглядзець экспазіцыю Прыродазнаўчага музея БНП, быць на турысцкім кастры.

П. Байко

Куды падзецца?

Праміну́ла лета. Закончыліся палявыя працы. Прыйшлі доўгія вечары. Гэта час адпачынку для селяніна. Можна пачытаць газету, кніжку, ці паглядзець у тэлевізар. Толькі куды падзецца вечарам вясковай моладзі? Там, дзе ёсць святліца ці клуб — няма бяды.

А вось у вёсцы Стараберазова горшая справа. Няма ні клуба, ні святліцы. Застаецца толькі збіраціца па прыватных хатах і рэзаць у карты. А гэта да дабра не давядзе. Няма ніякага культурнага жыцця. Няма дзе яго развіваць. Няма каму пакіраваць працай маладых. А моладзь у нас адукаваная і талентаў не мала. Здавалася, усё змяніцца. Бо гміна купіла ад аднаго селяніна будынкі з намерам адкрыць там клуб. Правесці трэба адпаведны рамонт, і моладзь мела б свой куточак. Толькі што прайшло ўжо шмат часу, а справай няма каму заняцца. А шкада. Навошта марнуецца агульнае дабро? Зіма ж настае. Шыбаў у вокнах няма. Будынак выглядае сумна. Чакае сваёй чаргі. Чакае, каб ім заняліся.

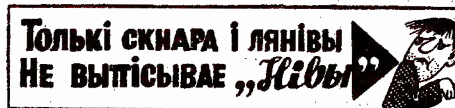
Г. Мароз

Паслугі СКРаў

Вялікую дапамогу сялянам у апрацоўцы зямлі даюць СКР-ы, якія існуюць у кожнай гміне. У гміне Чыжы спулдзельня сельскагаспадарчых гуртkoў вядзе чатыры пункты тэхнічных паслуг, якія знаходзяцца ў Моры, Курашаве, Койлах і Чыжах. Да месяца верасня бягучага года працаўнікі гэтых пунктаў выканалі наступныя працы для індывідуальных гаспадароў: вясенняе ворыва — 1030 га, падворванне — 2413 га, падсеў мінеральных угнаенняў — 770 тон, пасеў збожжа на 288 га, буракоў — на 24 га, пасадка бульбы — на 124 га, вывозка і раскіданне гною на 112 га, кашэнне травы з 758 га, кашэнне збожжа з 2050 га, падсеў вапны — 500 тон.

Да найлепшых трактарыстаў залічваюцца тут Галёнка Яўген з Койлаў, Карпюк Іван з Чыжоў, Паўлючык Іван з Курашава і Сяльвесюк Пётр з Мора.

Вірскі



ЯК ЗРАБІЛІ?

Некалькі гадоў таму назад, як праводзілася загаспадарванне лугоў на аб'екце Фальваркі ІІ, работы праходзілі і на частцы палеткаў вёскі Белкі, што ў гміне Нараў. Гэта загаспадарвалі горную частку даліны рэчкі Малынка і занялі вёскі Белкі, Каўпакі, Малынку, частку Альшанкі і Фальваркі Вялікія. Тут былі праведзены меліярацыйныя дрэнажныя работы.

Работу зрабілі, але самой рэчкі не паглыбілі. І цяпер аказалася бяда тым сялянам у Белках, якія маюць свае сенажаці над рэчкай. А гэта таму, што само карыта рэчкі ляжыць вышэй, чым равы. І калі пройдзе невялікі дождж, вада з рэчкі бяжыць у равы і выплывае на поплаў, заліваючы так, што нават у гумовых ботах цяжка прайсці. А ўжо каб выкасіць тут трактарам ці коннай касяркай, няма што і думаць.

Варта аб гэтай справе сур'ёзна падумаць і трэба рэгуляваць горную частку рэчкі Малынка да ўрочышча Яругі, якое знаходзіцца на граніцы вёскі Белкі, а прыналежыць надлясніцтву Жэдня.

М. Лук'янюк

КАБ „НІВА" ПРЫГАЖЭЛА

У „Ніве" час ад часу публікуюцца старыя здымкі ў рубрыцы „Фота-рэтра". Гэта вельмі добрая рубрыка ў „Ніве". Яна ўпрыгожвае газету, а прытым дае панянцце аб мінулым, якое ўжо ніколі не паўторыцца. Многія старэйшыя чытачы „Нівы" могуць нават на гэтых здымках распазнаць сваіх знаёмых, знаёмыя мясцовасці, вуліцы, будынкі. Варта ўтрымаць гэтую рубрыку.

М. Панфілюк

АДГАЛОСКІ

ЧАМУ МОЛАДЗЬ УЦЯКАЕ З ВЁСКІ?

Ужо даволі доўга чытаю ў „Ніве" адгалоскі на такую тэму. Гэтыя адгалоскі пачынаюць ужо чалавека і гневаць. І надумаўся і я далажыць да гэтага сваіх пяць грошай. Людкі даражэнькія, падумайце самі, ці то можна параўняць вясковае жыццё з гарадскім! Гаспадар забіваецца ад ночы да ночы, а гарадскі жыхар ці бачыў калі ўлетку, як сонейка ўзыходзіць? Ён выспіца-вылежыцца і тады ідзе на работу. Адробіць восем гадзін і ведае, што ён зарабіў, і як не прап'е, то не прападзе. А гаспадар? Робіць зямлю ад ночы да ночы, тысячы залатовак аддае на мінеральныя ўгнаенні. Кулковая механізацыя памагае гаспадару абрабляць зямлю, але колькі ж яна за тую дапамогу забірае? А да таго ж і так, з якой стараны вецер бы не павеяў, то ён пастаянна гаспадару ў вочы, бо яму як не засушыць, то замочыць, то дажджы завозьмуцца і згнояць, а то град паб'е і ўся яго работа прападзе, як гэта было ў нашых мясцовасцях у 1978 годзе. На сенажацях на Нарве трэба было касіць другі пакос травы, але не было пагоды. Тыя гаспадары, якія не паспелі скасіць і вада ім сенажаць заняла, ім ПЗУ выплаціў адшкадаванне. А хто паспеў скасіць, але вада яму не пазволіла сабраць, тым ПЗУ за скошаную траву нічога не даў. І вазьмі разбагацей тут.

Незнаёмы

СТАРОЕ СЯБРОЎСТВА

Вельмі буду ўдзячны „Ніве", калі выканае маю просьбу і надрукуе гэтых маіх некалькі слоў.

Калі апынуўся я ў час вайны ў Савецкім Саюзе, быў у мяне там задушэўны сябра ў вёскі Бандары — Дзімітры Казберук. Вельмі мы з ім добра сябравалі. Ён вярнуўся ў Польшчу адразу пасля вайны з Італіі, а я ўжо прыехаў на радзіму пазней — з Англіі. Адзін раз давялося сустрэцца з ім у Беластоку, ды толькі на пяць мінут.

Некалі зноў я прачытаў у „Ніве", што ён падарыў цэп і ключку ад гною Белавежскаму этнаграфічнаму музею. І з той пары больш ніякіх вестак аб ім я не чуў. А вельмі хацелася б ведаць, ці ён пасля такіх ран, якія перанёс на італьянскім фронце, яшчэ ў жывых. Калі жывы і не забыў старога сябру Аўсейчука, то можа хоць у „Ніве" адгукнецца. А як не ён, то можа хто-небудзь з яго радні пару слоў напіша ў рэдакцыю.

М. Аўсейчук

Абыякавасць

Усё лета ў вёсцы Рутка ў Дубіцкай гміне няма вулічнага асвятлення, хаця і пісалі пра гэта некалькі разоў на старонках „Нівы". Майстры-электрыкі арлянскага пастарунка, нумар тэлефона 22, нічуць не стараюцца, каб на вуліцы гэтай вёскі вечарамі гарэлі лямпачкі. А цяпер, калі вечары сталі даўжэйшыя і калі сяляне позна вяртаюцца з поля і яшчэ многія з іх потым вязуць сваю бульбу прадаваць у Дубічы Царкоўныя, дык сапраўды вулічнае асвятленне ў вёсцы неабходнае.

І яшчэ некалькі крытычных заўваг адносна электрычнага пастарунка. Арлянскія электрыкі не хочуць паправіць электрычную праводку селяніну ў хаце, тлумачачы, што гэта не іх абавязак. Кажуць, што іх абавязак толькі папраўляць на слупах або ў трансфарматары. А ці гэта праўда?

П. Д.



Э. Вайсковіч піша: „Няма гэты год не ўдаецца мне пісанне. На 37 заметак, высланых у першым паўгоддзі, сем засталося нявыкарыстаных". Але ўжо выкарыстаны. Пішаце вельмі добра, усе вашы матэрыялы падыходзяць да друку і ўсе будуць апублікаваны. А Галінка няхай з вас не смяецца, а сама за пяро бярэцца. Вось быў бы цудоўны карэспандэнт. Трэба ж вам пакінуць добрага наследніка.

Анатоль Моўчун, Познань. Мы вашу заметку адносна Рудчыкавага артыкула „Страляць ва ўсё жывое" перадалі аўтару.

Янка Баршчэўскі, сын Яна, Рыбакі, піша: „Я беларус, Янка Баршчэўскі, сталы чытач і сімпатык тыднёвіка „Ніва", люблю яе чытаць, чытаю з зацікаўленнем і захапленнем. „Ніву" падпісваю на круглы год. Папрыгажэла „Ніва" ў колерах. І яшчэ хачу вам, усім працаўнікам рэдакцыі, пажадаць многа шчасця ў вашай працы, каб „Ніва" развівалася ўсё шырэй, ды каб штогод усё больш падпісчыкаў мела". Адносна здарэння, якое ў далейшым апісваеце. Яно цікавае, толькі проста па іншых прычынах не можам яго апублікаваць. Калі будзеце ў Беластоку, зайдзіце ў рэдакцыю, пагаворым. Бо вельмі хочацца нам, каб вы пачалі да нас пісаць пастаянна. Умееце гэта рабіць дасканала і дасканалай беларускай мовай.

Дамініка Івацік, Ахрымы, піша: „Пішу вам пару слоў. Спаткала мяне вялікае няшчасце. Адышоў ад мяне мой друг. Пахавалі яго 20 ліпеня. Засталася адна, як былінка ў полі. Ён не мог ужо ні чытаць, ні пісаць. Дастану, бывала, „Ніву", сядаю каля яго. І найперш павінна яму прачытаць пра Янтарны пакой. Усю „Ніву" яму прачытаю. А цяпер прыходзіць „Ніва", сядаю і чытаю, а няма каму слухаць. Чытаю і плачу. Пісаць у „Ніву" хацелася б, ды што ж, малаграматная я, не закончыла пяці класаў. Добра было б, каб на будучы год у календары былі сфатаграфаваны карэспандэнты „Нівы"." Вашы пажаданні перадалі рэдактару календара. Адносна пісання. Хоць вы і малаграматная, а прыемна будзе, калі пару слоў часам напішаце.

Імпартгумар

СЛОВА

Жонка дагадзіла смачным абедам.

— Дзякуй, рыбачка! — пяшчотна сказаў муж.

— А якая?

Ён цёр лоб, успамінаючы марскія і рачныя рыбы. „Якая ж самая прыгожая?" — занепакоіўся і на момант уявіў беражок Гайны, здаецца, убачыў у ціхай затоцы трапяткую срэбную чародку.

— Плотачка! — вырвалася нечакана.

— Во яшчэ! — кінула яна і з твару зняцела ўсмешка.

— Драбніца нейкая ў маленькай рачулцы.

Ён крыху збянтэжыўся, але спахапіўся і вымавіў нараспеў, з пачуццём:

— Чырванапёрачка!

— Ці ж я старамодная дама з пер'ямі ў капялюшыку? — надзьмулася жонка.

Ён пацісну плячыма, нахмурыўся, прабубнеў:

— Траска, сардынела, скумбрыя...

— Сам ты мянтуз балотны! — ускіпела жонка.

Памаўчалі, узбуджаныя, пачырванелі. Яму чагосьці ўспомніліся Чэхаўскія „Мянтуз", „Конскае прозвішча", паразважаў сам з сабой: „Не проста, аднак, злавіць і тую рыбіну, нялёгка таксама прыходзіць жаданае слова".

А яна ўздыхае, як пакрыўджаная. Ён падумаў уголас:

— Салака, мойва, камбала...

— Што? — ускрыкнула, як уджаленая, жонка і ажно закалацілася: — Я аднавокая камбала? Сам ты шчупак здзервянелы, вугор капчоны, рак вараны.

Ён шумна ўздыхнуў, хапіўся за сэрца і грымнуў:

— Акула ты!

Змоўк, але бязгучна разяўляў рот, быццам рыбіна, якую выкінулі на пясок.

Жанчына ўсхліпнула, замітусілася:

— Я, я? Ты, ты... хек смажаны!

Падбегла да трумо, нервова папраўіла модную прычосачку, чамусьці тузанула адну, другую бліскучую завушніцу і войкнула ад болю.

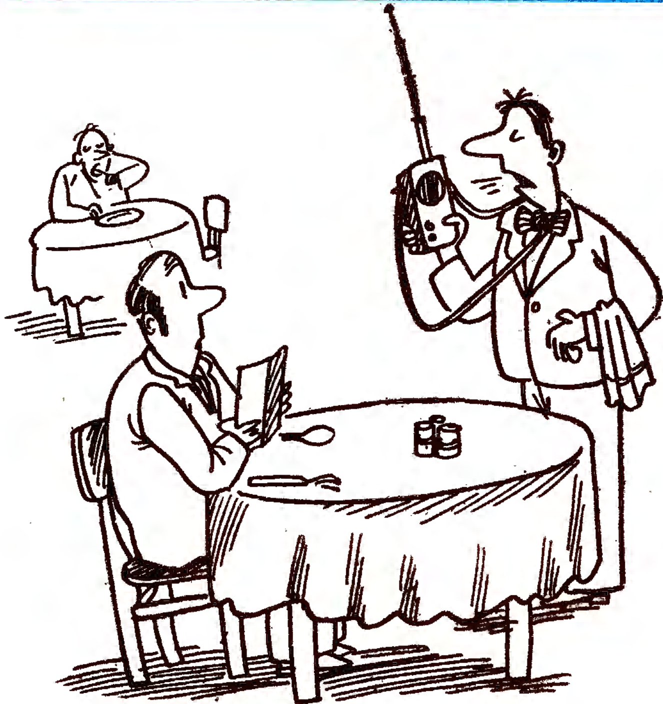
Ён спадылба назіраў за жонкай, прамармытаў:

— А ёй да твару залатыя штучкі, — і раптам заплюскаў у далоні: —Зўрыка! — Ты мая залатая рыбка.

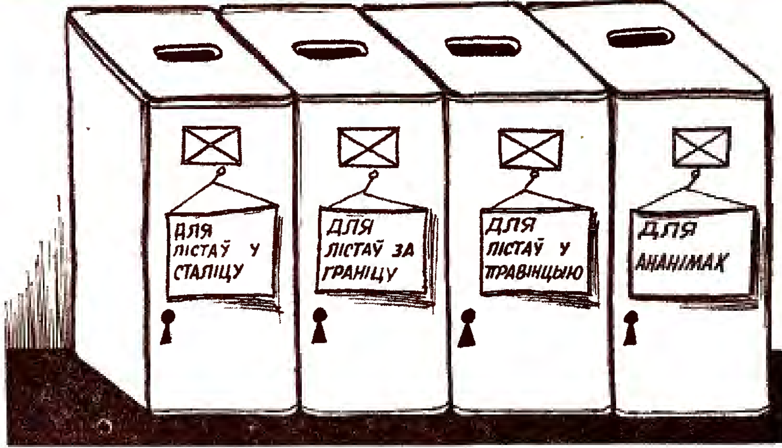
Жонка палагоднела, з'явілася мядовая ўсмешка. І ўсё ж напракнула яго, што не адразу ўспомніў запаветнае слова. Але ўжо назвала серабрыстым хекам.

Яму палягчэла.

Рыгор Бохан



— *Вася, катлетка гатовая? Прыём.*



Made in Zadrypanka

НУ І СЫНОЧАК!

Задрыпанка дакарае мужа:

— Чаму, калі мая маці прыязджае да нас, ты нікуды яе не павядзеш?

— Няма патрэбы, — адказвае муж, — усё роўна кожны раз яна знаходзіць дарогу назад.

ГРАБЕЖ У КРЭДЫТ

— Давай грошы і не думай шумець! — сказаў грабежнік.

— Дзейнічайце! — адказаў Кастусь. — Я нічога не маю супраць таго, каб быць абрабаваным, але вам давядзецца рабаваць у крэдыт: у мяне няма ні граша.



САРОКА

Сарока
Звоніць да Галубкі.
Пытаецца:
— Ці ты ля трубкі?
Эх ты...
Сядзіш сабе, дурнуля,
А на двары —
Такі дзянёк.
І твой хароны
Мужанёк
Гуляе у гаі
З Зязюляй.
Сядзіць абое
На суку,
І вярціхвостка Галубку
Усё пяе:
„Ку-ку, ку-ку"...
— Ды не мані!
І не мялі ты шмат.
Мой Галубок
Са мной
Гадуе галубянят.
Ён не бадзяецца
Нідзе.
Са мной на змену
Ён сядзіць ў гняздзе.
— Твой муханёк
У гняздзе?
Ха-ха-ха-ха!
Нідзе не чула
Я такога.
У гняздзе мужчына,
Хоць памры.
Вось будзе смеху
У бары!
Я ўсіх сябровак
Аблячу,
Пра гэта ўсім
Рассакачу.
Ляціць сарока-абібока:
— Ці чулі навіну?
Галубка Галуба
Прымацавала
Да гнязда.
Сама ж зняцела
Да любоўніка Дразда.

* ❊ *

Сароцы мала веры.
Ды падчас
Яна крадзе спакой
У нас.
У байкі гэтай
Усе словы
Навеяны мне плёткамі
Адной сарокі...
Саракагадовай...

Аляксандр Калган



Ён задзірае нос, бо назіраў за высокімі палётамі.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Ён: — Выбачайце, а не былі мы з вамі заручаны ў мінулым годзе?
Яна: — Зусім магчыма, калі вы адпачывалі ў ліпені ў Ніцы.

❊

Шатландзец прыйшоў з сынам у тэатр на галёрку. У антракце сын перагнуўся цераз поручні і пачаў разглядваць публіку ўнізе.

— Асцярожна, сынок, — сказаў шатландзец, — глядзі не ўпадзі. Не забудзь, што ў партэры білет два разы даражэйшы, чым тут.

❊

П'яны наведвальнік увальваецца ў фотаатэлье:

— К-к-калі ласка... зрабіце мне груп-уп-упавы партрэт...

— З прыемнасцю, сіньёр. Распалажыцеся, калі ласка, паўкругам.



— *Не ведаеце, дзе тут найбліжэйшы тэлефон?*

ШЭФ

Шэф робіць заўвагі маладому працаўніку:

— Калі не зайду ў ваш пакой, вы заўсёды нічога не робіце. Чаму гэта?

— А таму, што вельмі ціха заходзіце.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

О, МАТУЛЯ МАЯ

Словы А. Малышкі
Пераклад М. Аўрамчыка
Музыка П. Майбарады

О, матуля мая, ты начэй не даспала
І вадзіла мяне у палі край сяла,
І далёка ў дарогу ты мяне на зары выпраўляла,
І ручнік вышываны на шчасце дала.
І далёка ў дарогу ты мяне на зары выпраўляла,
І ручнік вышываны на шчасце, на долю дала.

Хай квітнее на ім луг і росная сцежка,
І над рэчкаю гай, салавей дзе пяе,
І твая веснавая мацярынская шчырая ўсмешка,
І журботныя добрыя вочы твае.
І твая веснавая мацярынская шчырая ўсмешка,
І журботныя добрыя, сінія вочы твае.

Я вазьму твой ручнік, пасцялю, быццам долю,
Ў ціхім шолаху траў, ў шчабятанні дуброў,
І на тым ручніку ўсё ажыве, што знаёма да болю,
І маленства й разлука й да сына любоў.
І на тым ручніку ўсё ажыве, што знаёма да болю,
І маленства й разлука й да роднага сына любоў.

З „Весніка Задрыпоніі"

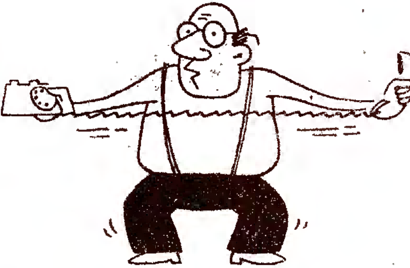
У СВЕЦЕ НАВУКІ

Цэлы год эксперыментаваў малодшы навуковы супрацоўнік Ф. Дуевіч, пераліваючы з пустога ў парожняе. І прыйшоў да вываду, што зарплата ад гэтага не мяняецца.

ПЫТАННЕ ДАЦЭНТА СКОКА

Ад чаго больш карысці — ад актыўнага адпачынку ці пасіўнай дзейнасці?

Вытворчая гімнастыка.



СІЛА ЗВЫЧКІ

Жонка, гледзячы ў акно, кажа:

— Дождж ідзе.

Муж, не адрываючыся ад газеты:

— Скажы, што мяне няма дома.

АД СЛАБАСЦІ

— Дзядуля, чаму гэта ў вас такія маленькія вусы?

— Слабы ўжо, дык няма сілы большыя насіць.

Курʼёзы

Сярод людзей назіраюцца выпадкі, калі той ці іншы індывід выкідвае нечаканыя штукі ад празмерных багаццяў, якія няма куды падзець. Сыты багацей можа патрабаваць, каб яго абслугоўвала ў быту асоба жаночага полу, так званая спадарожніца-гасцеса. За добрыя грошы яму падбяруць гасцесу, якую ён толькі пажадае — па колеру валасоў, росту, фізічнаму складу, характару і ўзросту.

Але гэта ардынарная паслуга каштуе па-бізнесменску не так ужо і дорага — каля 100 долараў за вечар. А вось паглядзець сеанс праглытання агню — гэта абыходзіцца куды даражэй. У ФРГ найвышэйшая такса — плаціць не менш 500 марак.

Немалымі грашамі раскідваюцца дзеля сваіх забаў аматары звяроў, якія любяць зрабіць прагулку з дрэсіраваным львом, тыграм, ці нават падперазаца прыручанай жывой змяёю. Ці ж гэта не цікава — шпацыраваць на вачах усіх побач са зверам і на ўсіх наводзіць жудасць, выклікаць такую ж цікаўнасць?

У Англіі адна лонданская фірма паслуг адпачынку прапануе паглядзець своеасаблівую інсцэніроўку сямейнай сваркі з бойкай паміж разʼюшанымі мужам і жонкай. За тое прадстаўленне трэба заплаціць усяго толькі... 350 долараў. А калі вы трохі збяднелі і імкнецеся часткова сэканоміць свой капітал? Лепш сэканоміць на падатках, а як гэта зрабіць, вам зноў жа падкажа фірма, вылучыўшы для вас кансультанта. Ён і навучыць, як абысці існуючыя законы падаткаабкладання.



Помні, што скуру трэба мыць, а не мяняць яе.